

سازمان برنامه و بودجه کشور
دیسرخانه شورایعالی آمایش سرزمین

سازمان برنامه و بودجه کشور
مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده نگری

سند ملی آمایش سرزمین

ویرایش نهایی – مصوب شورایعالی آمایش سرزمین

سند ملی آمایش سرزمین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
تعاریف و اصطلاحات.....	۱
چشم‌انداز توسعه فضایی سرزمین در افق	۲
اهداف	۳
راهبردها و سیاست‌های سرزمینی	۴
۱- ایجاد و ارتقاء پیوندها و مناسبات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با کشورهای منطقه و جهان	۴
۲- تقویت نقش مفصلی کشور در شبکه گذرراه های ترانزیتی منطقه‌ای و بین‌المللی	۶
۳- شبکه سازی و ایجاد زنجیره های جدید تولید بین المللی و ارتقاء جایگاه بین‌المللی کشور در بازارهای جهانی بویژه در زمینه انرژی و توسعه مبادلات منطقه‌ای و بین‌المللی انرژی	۱۲
۴- تنوع‌بخشی به اقتصاد متناسب با مزیت‌ها، قابلیت‌ها و تخصص‌های سرزمین	۱۳
۵- تحول کشاورزی، اصلاح ساختار و نظام بهره‌برداری و استقرار کشاورزی هوشمند و پایدار با حصول اطمینان از امنیت غذایی، آب و محیط زیست	۱۴
۶- ارتقاء بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و تنوع بخشی به منابع تولید انرژی	۱۵
۷- ارتقاء پویایی، سلامت، مهارت و انگیزش سرمایه انسانی و حفظ جوانی جمعیت	۱۶
۸- سازگاری توسعه با محیط‌زیست و منابع طبیعی	۱۷
۹- تأمین آب پایدار مورد نیاز بر مبنای الگوی مطلوب استقرار فعالیت و جمعیت	۱۸
۱۰- استقرار و جاری‌سازی رویکرد حکمروایی پایدار آب و تعادل بخشی کمی و کیفی بین منابع و مصارف	۱۹
۱۱- ساماندهی استقرار صنایع کشور و شکل‌دهی به زنجیره فعالیت‌های صنعتی	۲۱
۱۲- بازآرایی فضایی قلمروهای تولید محصولات کشاورزی	۲۲
۱۳- تمرکززدایی و تغییر الگوی شبکه شهری سرزمین از تک مرکزی به شبکه چند مرکزی و چند سطحی	۲۵
۱۴- پیاده سازی الگوی مطلوب توسعه نظام سکونتگاهی در مناطق مختلف سرزمین	۲۷
۱۵- ارتقاء پویایی نظام کوچ، حفظ و تقویت میراث معنوی و زیست جامعه عشایری	۲۸
۱۶- حفظ و جذب جمعیت در روستاها با تأکید بر ارتقاء پویایی و ماهیت تولید محور بودن روستاها	۲۸
۱۷- ارتقاء گردشگری و آوازه میراث فرهنگی، تاریخی و طبیعی ایران و گسترش گردشگری بوم‌آورد، اجتماع‌محور، فرهنگ مینا، خلاق و متنوع در پهنه سرزمین	۲۹
۱۸- توسعه شبکه ملی اطلاعات، ارتقاء ارتباطات بین المللی و ارتقاء دسترسی به آن در قلمروهای استقرار فعالیت و جمعیت	۳۱

- ۱۹- سازماندهی و پیوستگی شبکه حمل و نقل ترکیبی و لجستیک متناسب با کانون‌های استقرار فعالیت و جمعیت .. ۳۲
- ۲۰- افزایش جمعیت و توسعه فعالیت در مناطق مستعد کم‌تراکم به‌ویژه مناطق مرزی، جزایر راهبردی و سواحل جنوبی
..... ۳۳
- ۲۱- ارتقاء سرمایه اجتماعی و نظام حکمراوی سرزمینی عدالت محور و مردم‌گرا ۳۴
- ۲۲- تقویت انسجام ملی و ارتقاء هویت ایرانی- اسلامی ۳۵
- ۲۳- تأمین امنیت همه‌جانبه و بازدارنده ۳۵
- ۲۴- رعایت ملاحظات و الزامات دفاعی و پدافند غیرعامل در استقرار جمعیت و فعالیت در پهنه سرزمین ۳۶
- ۳۷ ..... **ماده (۵) سازمان فضایی مطلوب**
- ۴۱ ..... **الزامات تحقق و اجرایی شدن سند**

سند ملی آمایش سرزمین

به استناد جزء یک بند الف ماده ۲۶ قانون برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران و ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور؛ شورایعالی آمایش سرزمین در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۱، سند ملی آمایش سرزمین در افق ۱۴۲۴ مشتمل بر ۱۶ ماده را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده (۱) تعاریف و اصطلاحات

در این سند اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

شورایعالی: شورایعالی آمایش سرزمین

دبیرخانه: دبیرخانه شورایعالی آمایش سرزمین

کمیسیون: کمیسیون تخصصی شورایعالی آمایش سرزمین

سند: سند ملی آمایش سرزمین

سند استانی: سند استانی آمایش سرزمین

افق: سال ۱۴۲۴ هجری شمسی

چشم انداز توسعه فضایی سرزمین: بیانگر تصویری مطلوب از توسعه فضایی سرزمین است که مجموعه کنشگران توسعه می‌خواهند با مشارکت یکدیگر و بکارگیری قابلیت‌ها، ظرفیت‌ها و مزیت‌های سرزمینی، در افق ۱۴۲۴ به آن دست پیدا کنند.

هدف: مقصد نهایی برای تحقق چشم انداز توسعه فضایی سرزمین است.

راهبرد سرزمینی: جهت‌گیری اصلی و بلندمدت توسعه فضایی سرزمین با در نظر گرفتن قابلیت‌ها، فرصت‌ها و محدودیت‌ها در مواجهه با چالش‌ها برای تحقق اهداف توسعه فضایی مطلوب سرزمین است.

سیاست سرزمینی: بیانگر خط مشی تحقق راهبردهای توسعه فضایی سرزمینی است.

سازمان فضایی مطلوب: شبکه‌ای منسجم و هم‌پیوند از کانون‌ها، محورها و پهنه‌های عملکردی و طبیعی که حاصل تعامل سازنده جامعه، طبیعت و نظام مدیریت سرزمین در چارچوب چشم انداز و اهداف توسعه فضایی سرزمین است.

آب قابل برنامه ریزی: مقدار کل منابع آب تجدیدپذیر در حوضه آبریز براساس شرایط هیدرولوژیکی و توسعه زیرساخت‌ها، پس از کنارگذاشتن آب برای محیط‌زیست است که قابلیت بهره‌برداری برای مصارف مختلف در قالب منابع آب سطحی، زیرزمینی و غیرمتعارف را دارد.

شهر منطقه: مجموعه‌ای از نقاط سکونتگاهی به هم پیوسته با تراکم جمعیتی بالا است که در یک محدوده عملکردی یکپارچه و هم پیوند در قالب شبکه‌ای چند مرکزی و در قلمرو شهر سطح یک یا دو استقرار دارند. **شهر سطح یک:** شهرهایی که با دارا بودن عملکرد ملی و فراملی، خدمات برتر ملی را ارائه می‌دهند و فعالیت‌های تخصصی و دانش‌بنیان دارای مزیت و رقابت‌پذیر در مقیاس بین‌المللی در این شهرها وجود دارند. نقش عملکردی و نوع خدمات‌رسانی شهرهای سطح نخست الزاماً هم‌تراز نیستند.

شهر سطح دو: شهرهایی که در سطح منطقه‌ای و ملی ایفای نقش می‌کنند. این شهرها عمدتاً خدمات منطقه‌ای را ارائه می‌دهند، هرچند که ظرفیت استقرار خدمات ملی نیز در آنها وجود دارد. نقش عملکردی و نوع خدمات‌رسانی شهرهای سطح دو الزاماً هم‌تراز نیستند.

شهرهای همکار سطح یک و دو: شهرهایی که با دارا بودن پیوند عملکردی و خدماتی براساس ظرفیت‌ها، فرصت‌ها و تخصص‌های فعلی و آینده، به عنوان همکار در ارائه خدمات به شهرها/شهرمنطقه‌های سطح یک یا دو ایفای نقش می‌نمایند.

قلمروهای مستعد توسعه: پهنه‌هایی از سرزمین است که با توجه به توان اکولوژیکی، آب قابل برنامه‌ریزی مصوب، ظرفیت برد و دسترسی به زیرساختها، ادامه فعالیت‌های موجود و همچنین استقرار جدید فعالیت و جمعیت در آنها با رعایت ملاحظات محیط‌زیست امکان‌پذیر است. این پهنه‌ها با تدقیق نتایج آمایش ملی با آمایش استانی تعیین می‌گردد.

ماده ۲) چشم‌انداز توسعه فضایی سرزمین در افق

گشایش بیانیه:

ما ایرانیان، سخاوتمندی سرزمین‌مان را با رفتار متوازن، متعادل و سازگار با توسعه پایدار، ارج نهاده‌ایم و اینک، حکمروایی کارایی ساخته‌ایم که هر یک از هم‌میهنان، در مسیر اهداف و ارزش‌های زندگی خود، انتخاب‌ها و گزینه‌های فراوان و مناسب حال خود را دارند و سیاستگذاران آینده‌نگر، ظرفیت‌ها و قابلیت‌های سرزمین را عمیق می‌شناسند و استعداد و پویایی جامعه را در مسیر آن، ترسیم می‌کنند تا ضمن احترام به این سخاوتمند و مواهب سرزمینی، توسعه اجتماعی، سعادت و رفاه پایدار ساکنان امروز و آیندگان، به بهترین وجه، تضمین شود. نوآوران و صاحبان اندیشه و پیشه، در فعالیت‌های ارزش‌آفرین خود، بهترین تناسب را ایجاد نموده و عدالتی شایسته، در جایابی فعالیت و سکونت در کشور برقرار است. سرزمین ما، فرزندان خود را از بحران‌ها رهایی داده و آب و منابع خدادادی در آن نه به قصد سیرابی حریصانه افراد منفعل، بلکه برای رفع عطش جویندگان تعالی پایدار و طراوت ماندگار در همه پهنه سرزمین، جاری است و زندگی در آن، رنگ خدا دارد.

بیانیه:

در سال ۱۴۲۴، ایران سرزمینی است که با تکیه بر جامعه بالنده، تمدن دیرین، فرهنگ اسلامی-ایرانی فاخر، انسجام ملی، هم‌نوایی خرده‌فرهنگ‌ها، استعداد‌های انسانی و سرزمینی خدادادی، جوشش‌های نوآوری فناورانه، نمودهای بارز تحقق الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت را به جهان عرضه می‌کند و به دستاوردهای زیر نائل شده است:

- اقتصاد متنوع و موقعیت مفصلی ایران در شبکه جریان‌های ارتباطی بین‌الملل، حلقه‌های تعامل پویایی با جهان ساخته و در اقتصاد منطقه و جهان، ارزش‌آفرینی می‌کند.
- عدالت اجتماعی، رفاه و کیفیت زندگی شایسته برای ساکنان همه مناطق فراهم آمده است.
- همبست امنیت غذا، آب و انرژی برقرار است و ایرانیان، پویایی و دوام زیست بوم‌های متنوع و متعدد سرزمین را با حفاظت از منابع طبیعی و محیط زیست پاس می‌دارند.
- نظام اسکان و فعالیت شبکه‌ای، متعادل، منسجم و هم‌پیوند برقرار است.
- ایران، با تکیه بر گردشگری اجتماع‌محور، فرهنگ‌مبنا و حفاظت از میراث فرهنگی و طبیعی، گردشگران جهان را به خود جذب می‌کند.
- کشوری با امنیت بالنده مردم محور و برخوردار از قدرت دفاع عامل و غیرعامل، نقشی فعال در امنیت هم‌پیوند منطقه و بین‌الملل ایفا می‌کند.
- نظام حکمروایی سرزمینی توسعه‌گرا، عدالت محور و مردم‌گرا استقرار یافته است.

ماده (۳) اهداف

- تحقق چشم‌انداز توسعه فضایی سرزمین، منوط به دستیابی به اهداف زیر است:
- نقش‌آفرینی و رقابت‌پذیری در شبکه جریان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی
  - اقتصاد متنوع، درون‌گرا و ارزش‌آفرین مبتنی بر سرمایه انسانی، فناوری نوآورانه و تخصص‌ها و مزیت‌های منطقه‌ای
  - حفاظت، احیاء و بهره‌برداری خردمندانه از منابع طبیعی، محیط‌زیست و میراث فرهنگی برای نیل به توسعه پایدار
  - سازمان فضایی شبکه‌ای، متعادل، منسجم، هم‌پیوند، تاب‌آور و غیرمتمرکز سازگار با تغییر اقلیم
  - عدالت، رفاه و مشارکت اجتماعی، حفظ و تعمیق انسجام ملی، یکپارچگی سرزمین و هویت ایرانی-اسلامی

- امنیت بالنده سرزمین در همه وجوه و قدرت بازدارنده

ماده (۴) راهبردها و سیاست‌های سرزمینی

۱- ایجاد و ارتقاء پیوندها و مناسبات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با کشورهای

منطقه و جهان

۱. شهر تهران به عنوان مرکز مدیریت، نظارت و راهبری ارتباطات بین‌المللی سرزمین
۲. شهرمنطقه‌های سطح یک (تبریز، مشهد، رشت، ساری، کرمانشاه، اهواز، بندرعباس، شیراز، اصفهان، کرمان، زاهدان و چابهار) به عنوان همکار تهران در تعاملات بین‌المللی
۳. ظرفیت‌سازی برای نقش‌آفرینی شهرهای سطح یک در شبکه شهرهای جهانی
۴. تغییر رویکرد نسبت به مناطق مرزی و زمینه‌سازی برای نقش‌آفرینی آنها در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی
۵. تقویت و تعریف نقش مراکز استان‌های مرزی به عنوان مراکز راهبری، تسهیل و پشتیبانی تعاملات با کشورهای همسایه و حوزه نفوذ ژئوپلیتیک با تأکید بر مدیریت یکپارچه مبادی

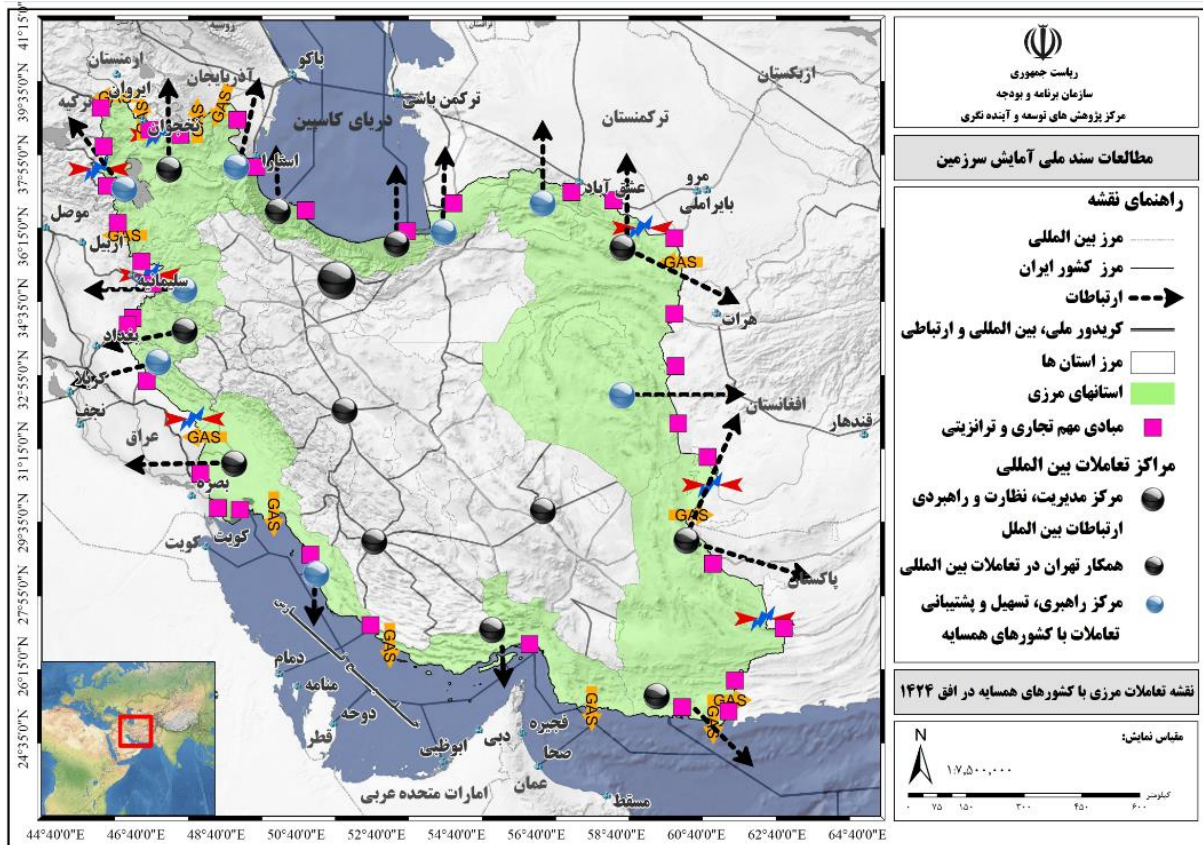
مرزی

- ✓ گیلان، مازندران و گلستان: تعامل با کشورهای ترکمنستان، آذربایجان، آسیای میانه، روسیه و قفقاز
- ✓ خراسان شمالی، خراسان رضوی و خراسان جنوبی: تعامل با کشورهای آسیای میانه و افغانستان
- ✓ سیستان و بلوچستان: تعامل با کشورهای افغانستان، پاکستان، عمان و هند
- ✓ هرمزگان و بوشهر: تعامل با کشورهای عربستان سعودی، قطر، بحرین، کویت، عمان و امارات متحده عربی
- ✓ کردستان، کرمانشاه، ایلام و خوزستان: تعامل با کشور عراق، سوریه و لبنان
- ✓ آذربایجان غربی و آذربایجان شرقی و اردبیل: تعامل با کشورهای آذربایجان، ارمنستان، جمهوری نخجوان و ترکیه
- ۶. افزایش اختیارات مراکز استان‌های مرزی در توسعه تعاملات فرهنگی و اقتصادی با کشورهای همجوار در چارچوب جهت‌گیری‌ها و سیاست‌های کلان کشور و با حفظ تمرکز امور سیاستگذاری و حاکمیتی
- ۷. تقویت زیرساخت‌های اتصال شهرهای مرزی به بازارها و مراکز توزیع و تأمین کالا و محصولات در دو سوی مرز
- ۸. توسعه زیرساخت‌های ارتباطی داخلی با مبادی مرزی با رعایت ملاحظات دفاعی، امنیتی و پدافند غیرعامل

- ✓ مبادی شمالی بویژه سرخس، لطف‌آباد، باجگیران، اینچه برون، آستارا، بیله سوار، نوردوز و جلفا

-
- ✓ بندار جنوبی کشور سطح یک مقیاس جهانی: بندر چابهار، بندر جاسک، بندر شهید رجایی، بندر بوشهر و بندر امام خمینی (ره)
  - ✓ بندار جنوبی و شمالی کشور سطح دو مقیاس منطقه ای: با اولویت بندر قشم، بندر لنگه، بندر جامع منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس، بندر دیر-کنگان، بندر گناوه، بندر دیلم، بندر خرمشهر، بندر آبادان، بندر امیرآباد، بندر نوشهر، بندر انزلی
  - ✓ مبادی مرزی شرقی بویژه ریمدان، پیشین، کوهک، میرجاوه، میلک زابل، ماهی رود، یزدان و دوغارون
  - ✓ مبادی مرزی غربی بویژه شلمچه، چذابه، مهران، خسروی، پرویزخان، باشماق، سیرانبد، ترمچین، رازی، سرو و بازرگان
۹. توسعه زیرساخت‌ها و توانمندی‌های ارائه خدمات علمی، آموزشی و درمانی به شهروندان کشورهای همسایه در شهرمنطقه های استان‌های مرزی
۱۰. صدور خدمات فنی-مهندسی به کشورهای جهان با تأکید بر مشارکت بخش خصوصی
۱۱. بهره‌گیری از رویکرد «خواهرخواندگی» بین شهرهای منتخب داخلی و بین‌المللی و رویکرد دیپلماسی و ارتباط بین استانی با سایر کشورها
۱۲. بازاریابی، تولید و تجاری سازی محصولات و کالاهای مورد نیاز کشورهای منطقه با اولویت استقرار در استان‌های مرزی با تأکید بر سرمایه گذاری مشترک
۱۳. تحول در کارکرد مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به قطب پردازش صادرات و جذب سرمایه، علم و فناوری و نقش‌آفرینی در اقتصاد ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی
۱۴. بسترسازی و رایزنی جهت عقد پیمان‌های سیاسی، اقتصادی، امنیتی، فرهنگی و محیط زیستی با کشورهای همسایه و منطقه و کشورهای ذینفع در حوضه های آبریز مشترک
۱۵. توسعه، عملیاتی سازی و تعریف گذرراه‌های چندجانبه منطقه ای و بین‌المللی در راستای اتصال خلیج فارس به دریای مدیترانه و دریای سیاه
۱۶. فعالسازی دیپلماسی آب در حوضه های مشترک آبریز مرزی با اولویت حوضه های مشترک مرزهای شرق و شمالغرب
۱۷. انعقاد پیمان‌های منطقه‌ای محیط‌زیستی بویژه برای مهار و کنترل کانون‌های گرد و غبار
۱۸. بهره‌گیری از توان فنی، مالی و ظرفیت نهادهای تخصصی بین‌المللی
۱۹. توسعه همکاری درون منطقه‌ای با کشورهای حوزه خلیج فارس، دریای عمان و دریای کاسپین به منظور بهره برداری پایدار از منابع مشترک
۲۰. پیوستن به سازمان‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای براساس منافع ملی و سازوکارهای سازمان هدف و مشارکت موثر در تعریف و تدوین کنوانسیونها و چارچوبهای حقوقی و فنی

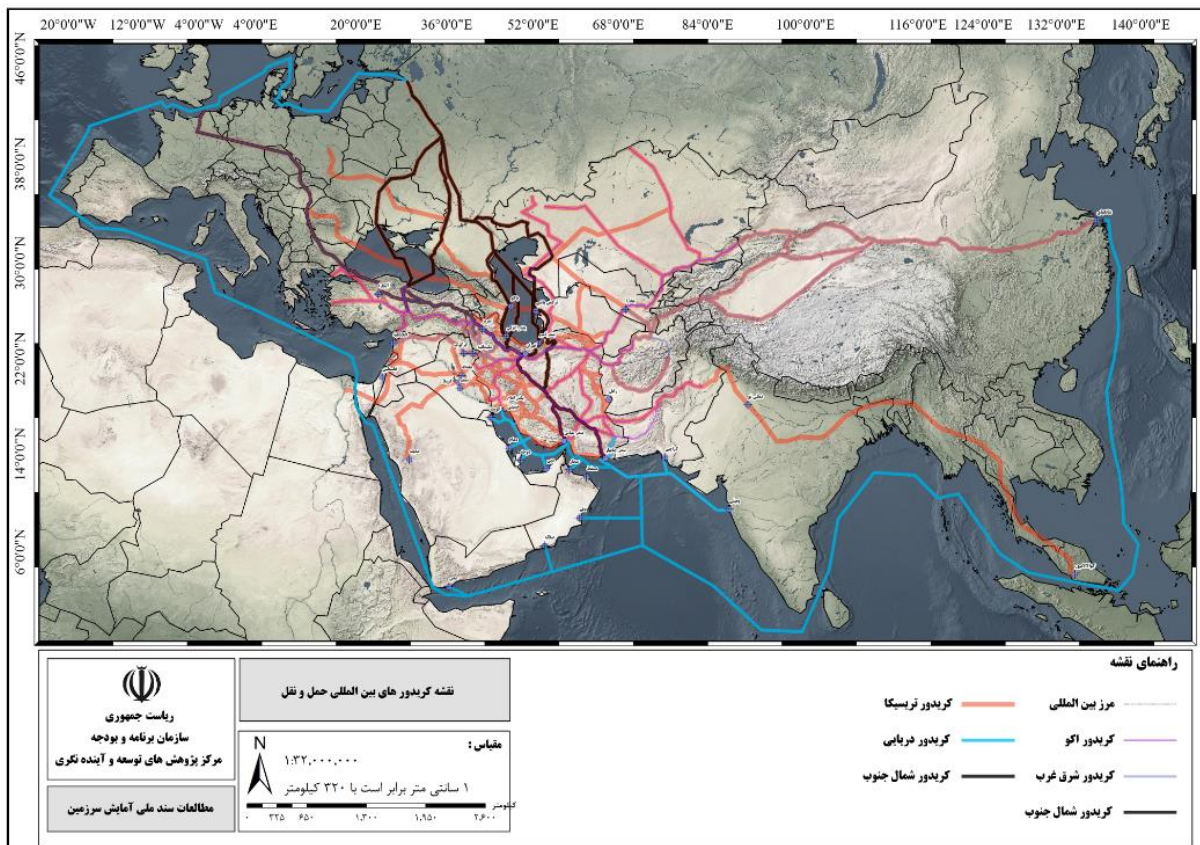
۲۱. جذب مشارکت سرمایه‌گذاری دانش بنیان و فناوری پیشرفته بین‌المللی در مناطق دریایی و ساحلی کشور به‌ویژه جزایر و منطقه مکران
۲۲. جلب مشارکت منطقه‌ای و بین‌المللی کشورها در راستای احیاء، حفاظت، معرفی و بهره‌برداری از آثار و ویژگی‌های مشترک فرهنگی و تمدنی منطقه
۲۳. توسعه تجارت الکترونیک با تأکید بر فناوری‌های نوین و پیشرفته

نقشه ۱- تعاملات مرزی ایران با کشورهای همسایه در افق ۱۴۲۴

۲- تقویت نقش مفصلی کشور در شبکه گذرراه‌های ترانزیتی منطقه‌ای و بین‌المللی

۲۴. پیوند جریان‌های بین‌المللی شرق به غرب و شمال به جنوب با گذر از سرزمین ایران
- ✓ گذرراه‌های اتصال شرق آسیا به غرب آسیا و اروپا (یک کمربند-یک جاده، راه ابریشم، بزرگراه‌های آسیایی، اتصال اروپا-آسیا EATL، جنوبی آسیا، ...) با اولویت یک کمربند-یک جاده
  - ✓ گذرراه‌های اتصال دریای عمان و خلیج فارس به کشورهای آسیای میانه، حاشیه دریای کاسپین، قفقاز، اروپا و حاشیه دریای مدیترانه (گذرراه شمال-جنوب، گذرراه کشورهای عضو اکو ECO، گذرراه اتصال ایران-عراق-سوریه-دریای مدیترانه، گذرراه ایران-ترکیه-دریای مدیترانه، گذرراه دریایی اتصال کشورهای حاشیه دریای کاسپین، ...) با اولویت گذرراه شمال-جنوب

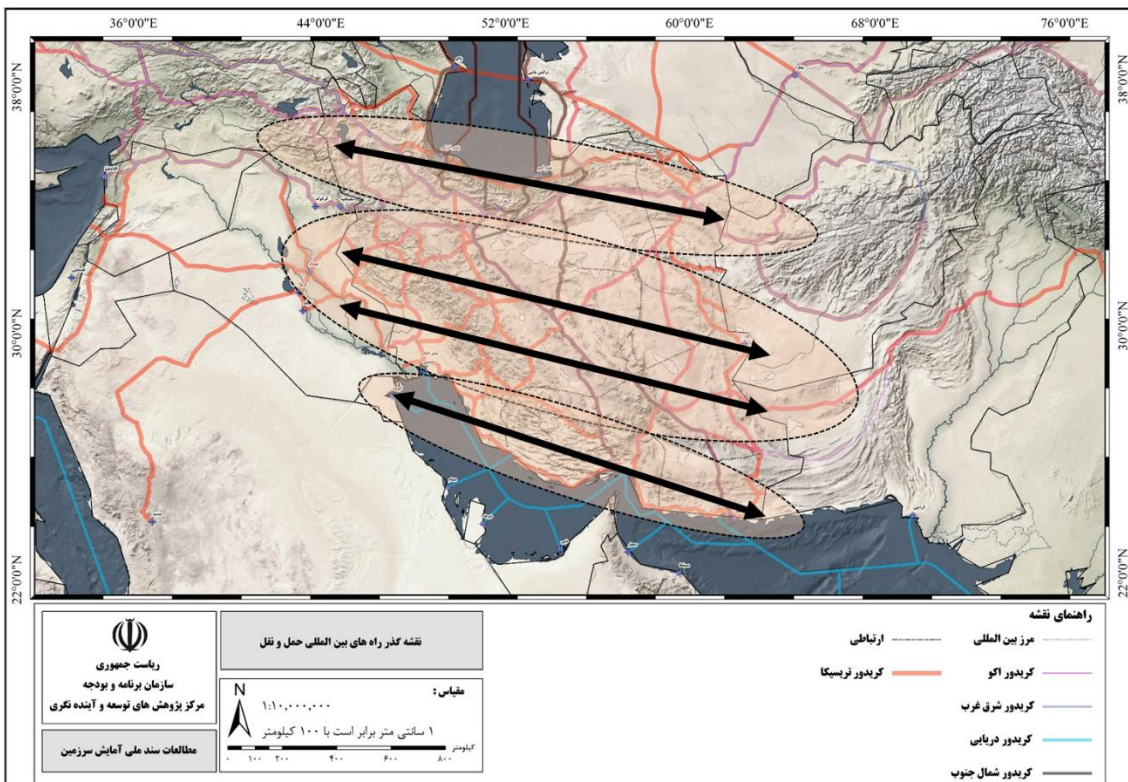
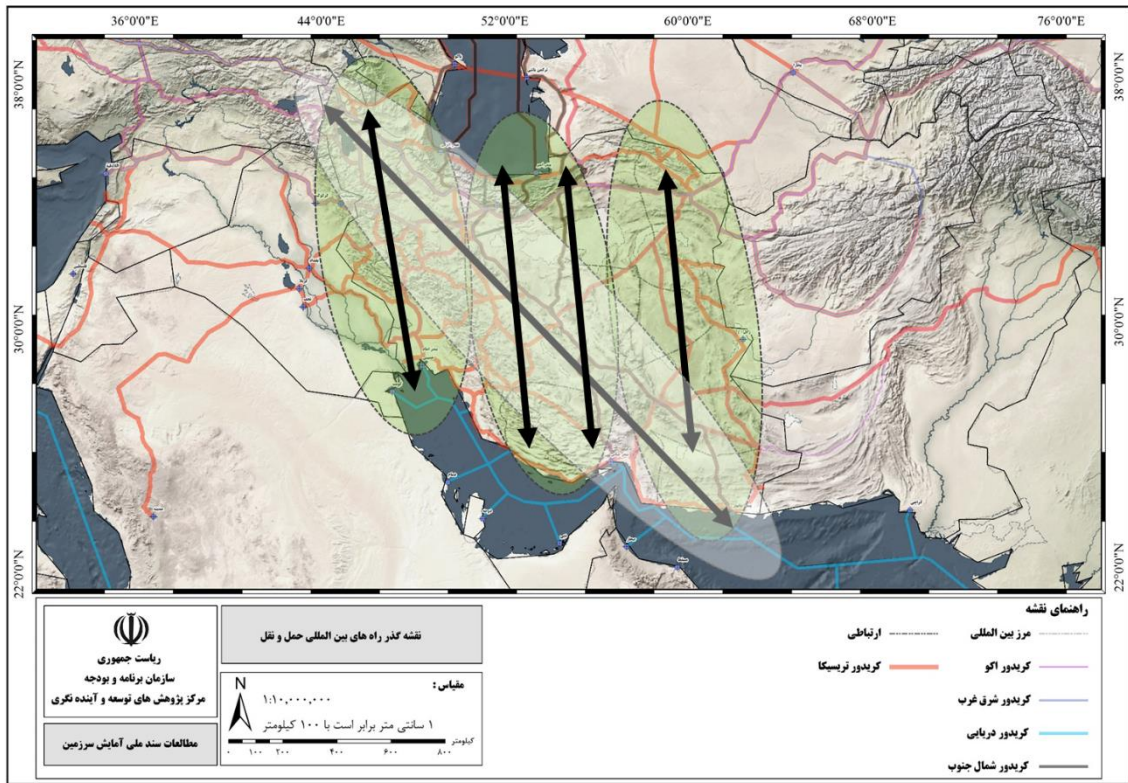
نقشه ۲- موقعیت ایران در مسیر گذرراه‌های بین‌المللی حمل و نقل

۲۵. توسعه، تقویت، تجهیز و بهره‌برداری بهینه از شبکه مدهای حمل و نقلی ملی منطبق بر

گذرراه‌های ترانزیتی منطقه‌ای و جهانی و تمرکز بر ارائه خدمات رقابتی

- ✓ گذرراه حمل و نقل زمینی و دریایی شرقی - غربی در ساحل خلیج فارس و دریای عمان
- ✓ گذرراه حمل و نقل زمینی (جنوب شرق - غرب) در پهنه شرقی کشور
- ✓ گذرراه حمل و نقل زمینی (جنوب شرق - شمال شرق و شمال)
- ✓ گذرراه حمل و نقل زمینی (جنوب شرق - شمال غرب)
- ✓ گذرراه و نقل زمینی (جنوب به شمال) در پهنه مرکزی کشور
- ✓ گذرراه حمل و نقل زمینی (شمال شرق - غرب و شمال غرب)
- ✓ گذرراه حمل و نقل زمینی (جنوب غرب - شمال) در پهنه غربی کشور
- ✓ گذرراه حمل و نقل زمینی (شرق - غرب، شمال و شمال غرب)

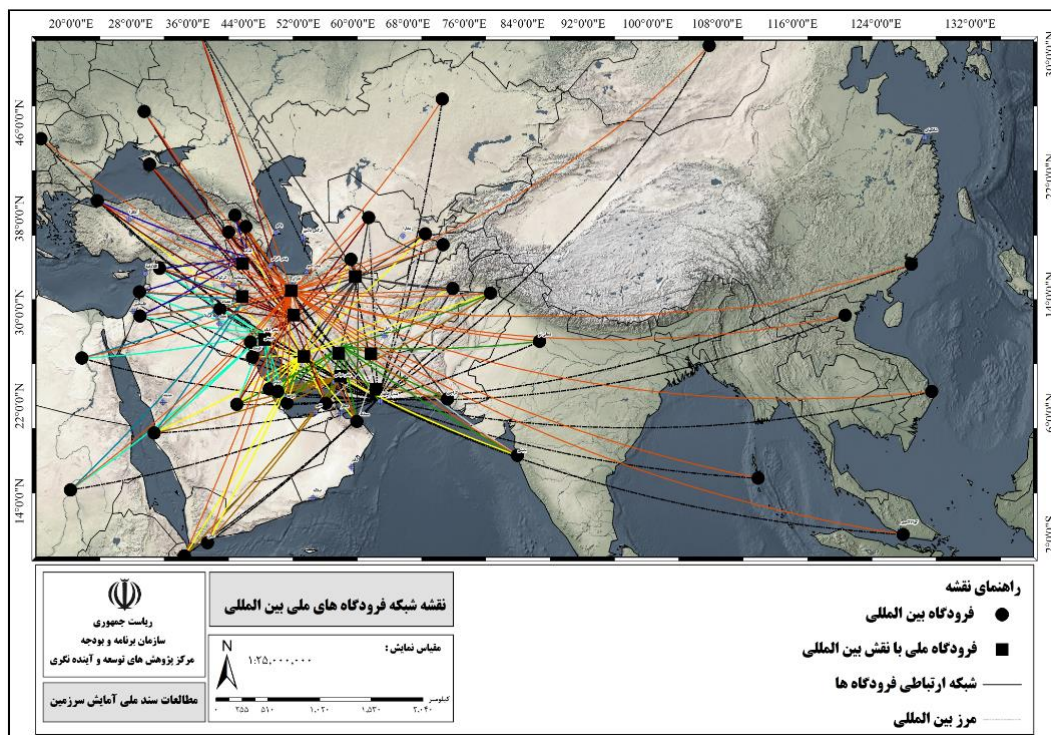

نقشه ۳- گذرراه های ملی منطبق بر گذرراه های ترانزیتی منطقه ای و بین المللی شمالی-جنوبی و شرقی-غربی

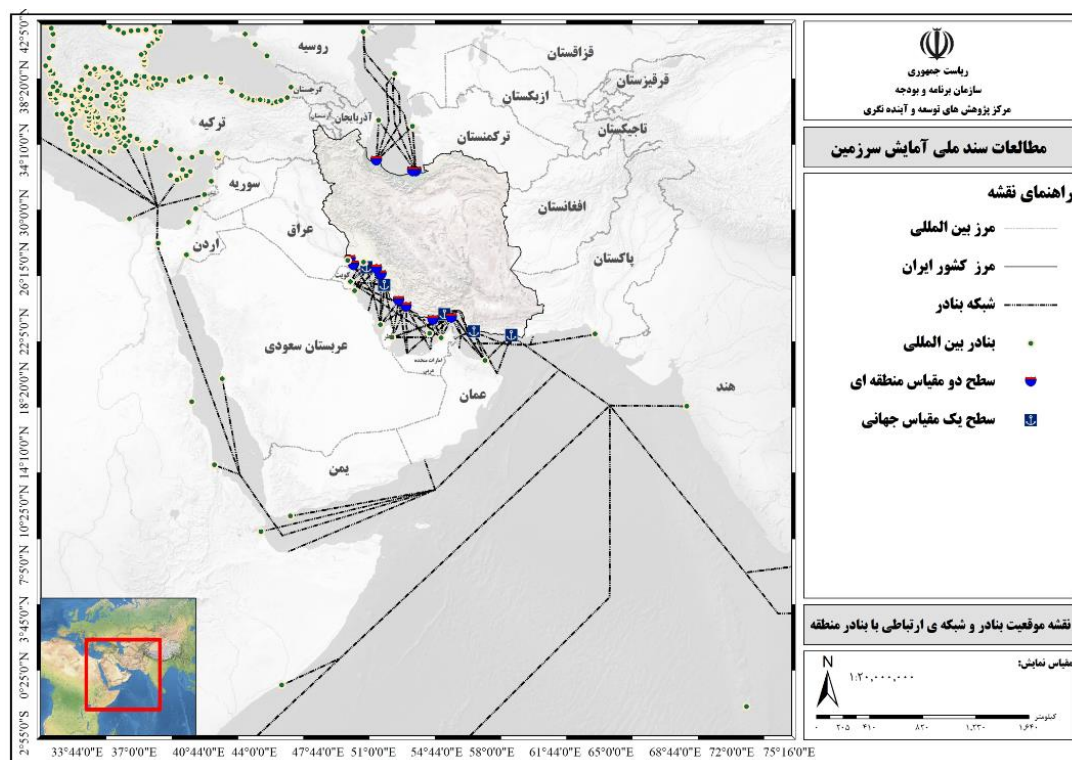
۲۶. فعالسازی و تقویت ارتباطات هوایی و دریایی منطقه ای و جهانی

- ✓ فعالسازی ظرفیت و تقویت فرودگاه های تهران (امام خمینی)، مشهد، تبریز، اصفهان، شیراز و چابهار به عنوان هاب ارتباطات بین المللی
- ✓ فعالسازی ظرفیت و تقویت فرودگاه های شهرهای سطح یک در شبکه فرودگاه های منطقه فراملی
- ✓ تقویت زیربنای و روناها و سخت افزاری و نرم افزاری پروازهای برنامه ای فرودگاه های مرزی کشور با فرودگاه های همجوار کشورهای همسایه
- ✓ طراحی و اجرای زیربنای و روناها و سخت افزاری و نرم افزاری حمل و نقل بار هوایی
- ✓ زمینه سازی سرمایه گذاری بخش خصوصی و کشورهای همسایه در فرودگاه های کشور در زمینه جابجایی مسافر و بار
- ✓ فعال سازی و تقویت ارتباطات دریایی منطقه ای و بین المللی به ویژه با کشورهای حاشیه خلیج فارس و دریای کاسپین
- ✓ ارتقای جایگاه، سطح و عملکرد رقابتی بنادر شهید بهشتی- جاسک - شهید رجایی- بوشهر- امام خمینی (ره) در شبکه خدمات دریایی جهانی
- ✓ ارتقای جایگاه، سطح و عملکرد رقابتی بنادر جنوبی بویژه قشم- لنگه- منطقه ویژه اقتصادی پارسین- عسلویه- گناوه- خرمشهر- امیرآباد- نوشهر- انزلی در شبکه خدمات دریایی منطقه ای

نقشه ۴- نقش آفرینی فرودگاه های کشور در شبکه فرودگاه های منطقه و جهان

نقشه ۵- موقعیت بنادر در شبکه ارتباطات دریایی منطقه ای و جهانی

۲۷. افزایش جذابیت و تثبیت حضور پایدار در کریدورهای پروازی عبوری و ارتقاء ارائه خدمات ترانزیت بین‌المللی در فرودگاه‌ها

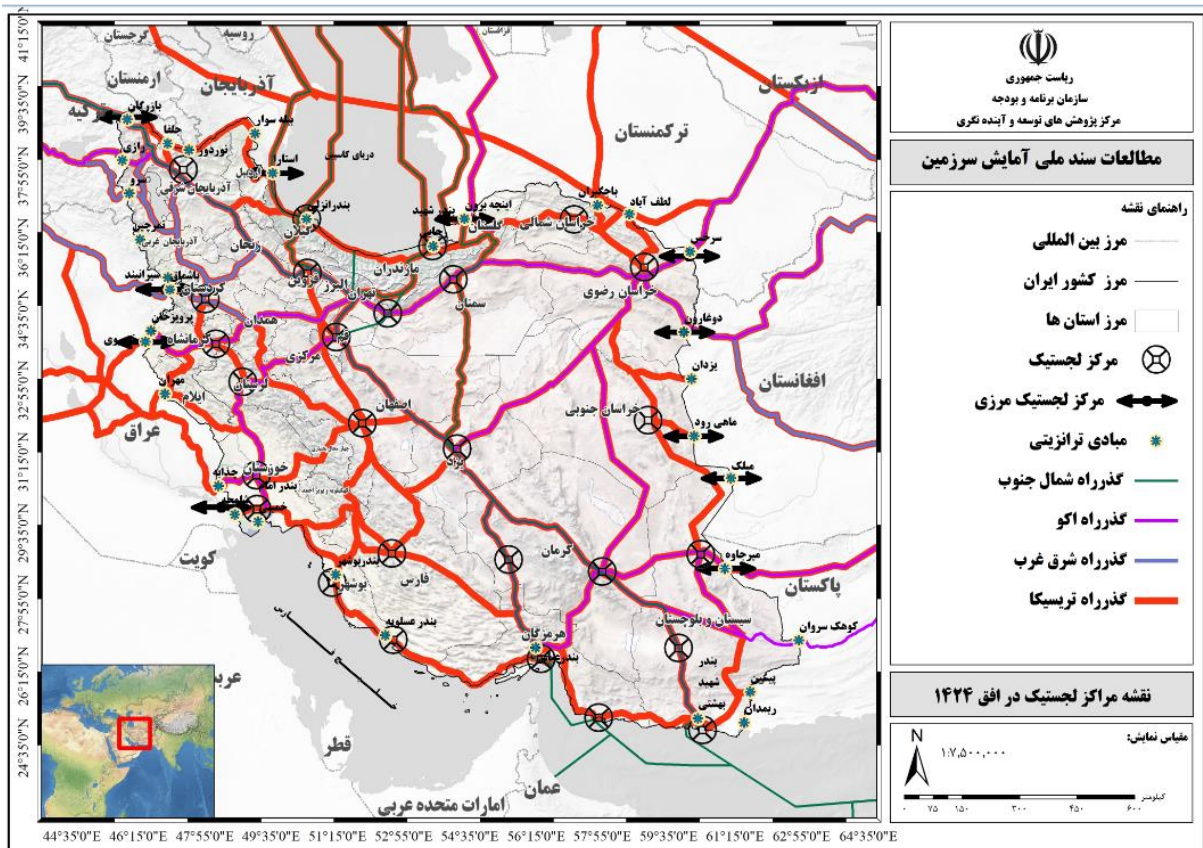
۲۸. افزایش جذابیت و تثبیت حضور پایدار در شبکه ارتباطات دریایی و ارائه خدمات بانکرینگ و دریانوردی

۲۹. تقویت نقش موثر ایران در توسعه و تجاری سازی گذرراه‌های ترانزیتی منطقه برای دستیابی به بازارهای هدف از جمله:

- ✓ محورهای ارتباطی مبادی مرزی پرویزخان، سیران‌بند، باشماق به منطقه اقلیم کردستان عراق (اربیل و سلیمانیه)
- ✓ محور ارتباطی مبادی مرزی آستارا و بیله سوار با جمهوری آذربایجان
- ✓ محور ارتباطی مبادی مرزی اینچه برون، سرخس و لطف آباد با کشور ترکمنستان
- ✓ محور ارتباطی مرزی نوردوز با ارمنستان و محور ارتباطی جلفا با نخجوان
- ✓ محورهای ارتباطی مرزهای خسروی، مهران، چذابه و شلمچه به شهرهای بغداد، کربلا و نجف عراق
- ✓ محور ارتباطی مرزهای غربی کشور به دریای مدیترانه
- ✓ محورهای ارتباطی مرزهای شرقی به محورهای اصلی و نقاط سکونتگاهی مهم در افغانستان و پاکستان

۳۰. ایجاد و توسعه زیربناها و روبناهای سخت افزاری و نرم افزاری مراکز لجستیک (شهر، پارک و دهکده لجستیک)

- ✓ عرصه شرق کشور (جنوب - شمال) با اولویت پهنه های چابهار، ایرانشهر، بم، سیرجان، زاهدان، بیرجند، مشهد و بجنورد
- ✓ عرصه غرب کشور (جنوب - شمال) با اولویت پهنه های اهواز، اندیمشک-دزفول، کرمانشاه، خرم آباد، سنندج و تبریز
- ✓ عرصه مرکزی کشور (شرق-غرب) با اولویت پهنه های سمنان، قم و قزوین
- ✓ عرصه میانی کشور (شرق - غرب) با اولویت پهنه های اصفهان، شیراز و یزد
- ✓ مراکز لجستیک در مبادی مرزی با اولویت پهنه های میرجاوه، میلک، ماهیرود، دوغارون-شمتیغ، سرخس، اینچه برون، آستارا، بازرگان، باشماق، خسروی، شلمچه، چابهار، جاسک، بندرعباس، بوشهر، بندر امام خمینی، بندر امیرآباد و بندر انزلی

نقشه ۶- مراکز لجستیک اولویت دار در پهنه های مختلف سرزمین

۳۱. مدیریت یکپارچه مبادی مرزی و تسهیل فرآیندها و رویه های ترانزیتی در راستای آزادسازی تجارت
۳۲. اصلاح و بهبود قوانین و مقررات در جهت سازگاری و هماهنگی با قوانین بین المللی حمل و نقل و ترانزیت
۳۳. هم افزایی کلیه دستگاه های اجرایی ذیربط در حوزه ترانزیت و تسهیل مشارکت عمومی - خصوصی و سرمایه گذاری خارجی

۳۴. اجرای توافق نامه ها و کنوانسیون های بین المللی گمرکی و حمل و نقلی در گذرراه های ترانزیتی برای تسهیل ترانزیت و کاهش زمان عبور
۳۵. توسعه و نوسازی ناوگان هوایی کشور
۳۶. هوشمندسازی و بکارگیری فناوری های نوین در فرآیندهای مدیریت، کنترل، بازرسی، پایش و نظارت در راستای حذف اختلالات در فرآیند ترانزیت و کاهش زمان عبور
۳۷. گسترش همکاری های بین المللی و تقویت حضور در سازمان های منطقه ای و بین المللی حمل و نقل و ترانزیتی

۳- شبکه سازی و ایجاد زنجیره های جدید تولید بین المللی و ارتقاء جایگاه بین المللی

کشور در بازارهای جهانی بویژه در زمینه انرژی و توسعه مبادلات منطقه‌ای و بین‌المللی

۳۸. تعامل سازنده و فعال با سازمان ها و نهادهای اقتصادی بین المللی
۳۹. حضور فعال و موثر در فضای گسترده شبکه تولید منطقه‌ای و جهانی و نقش آفرینی در زنجیره های تولید
۴۰. اصلاح سیاست ها، قوانین، مقررات و تسهیل فرآیندهای مشارکت در بازارهای جهانی
۴۱. تعامل سازنده برای بهره برداری بهینه از منابع مشترک، تبادل عوامل تولید و انجام سرمایه گذاری های مشترک در زمینه های مختلف با کشورهای منطقه
۴۲. تغییر رویکرد از زنجیره های تامین سنتی به شبکه های هوشمند تامین دیجیتال
۴۳. ارتقاء صنعتی کشور با رویکرد مشارکت در زنجیره ارزش جهانی
۴۴. گسترش شبکه انتقال، ذخیره سازی، صادرات و واردات حامل های انرژی
۴۵. متنوع نمودن بازارهای صادراتی گاز با اولویت صادرات به منطقه و استفاده از قراردادهای فصلی گاز با کشورهای همجوار
۴۶. تقویت زیرساخت‌های صادرات و مبادله برق با کشورهای منطقه و اتصال به شبکه برق اروپا و شرق آسیا
۴۷. تقویت تعامل موثر و سازنده در حوزه دیپلماسی انرژی جهت افزایش سهم ایران از تجارت جهانی (خرید، فروش، سوآپ و ترانزیت و ذخیره سازی) حامل های انرژی
۴۸. جذب سرمایه‌گذاری خصوصی داخلی و خارجی در تحقیق و توسعه و تجاری‌سازی ایده‌های نوآورانه

۴۹. اتخاذ سیاست های منعطف و محلی در تولید و رقابت و سیاستهای هماهنگ شده یکپارچه در عرصه روابط بین الملل
۵۰. بسط اختیارات مناطق در سیاست گذاری فضای کسب و کار، رقابت پذیری در نوآوری منطقه-ای و جذب سرمایه
۵۱. توسعه فعالیت های اکتشاف، بهره برداری و توسعه میادین نفت و گاز با اولویت میادین مشترک در راستای افزایش قدرت اقتصادی و امنیتی و سیاسی

۴- تنوع بخشی به اقتصاد متناسب با مزیت ها، قابلیت ها و تخصص های سرزمین

۵۲. افزایش ارزش افزوده در زنجیره صنایع نفت، گاز و پتروشیمی در جهت کاهش خام فروشی
۵۳. پیشتازی اقتصاد دانش بنیان و دریامحور
۵۴. توسعه دانش و فناوری های نوین بهره برداری پایدار از ظرفیت ها و قابلیت های دریا
۵۵. کاهش خام فروشی مواد معدنی و افزایش ارزش افزوده بخش صنعت و صنایع معدنی از تولید ناخالص داخلی کشور
۵۶. تشکیل و تکمیل زنجیره ارزش و توسعه صادرات تولیدات صنعتی و صنایع معدنی با اولویت محصولات با ارزش افزوده بالا
۵۷. بهبود و توسعه خدمات پشتیبان تولید و ارزش آفرین از جمله در حوزه های واسطه گری مالی، بیمه ای، مشاوره، طراحی های ساخت، فناوری اطلاعات و ارتباطات و تحقیق و توسعه علمی
۵۸. برندسازی و تجاری سازی محصولات دارای مزیت و خلق مزیت در بستر اقتصاد خلاق
۵۹. تطبیق برنامه های توسعه صنعتی (صنایع کشاورزی و صنایع مرتبط) با مزیت ها و ظرفیت های تولیدی محصولات کشاورزی در هر منطقه مبتنی بر توان اکولوژیک و آب قابل برنامه ریزی
۶۰. توسعه محصولات دانش بنیان بر پایه مزیت های رقابتی و قابلیت های دانش و فناوری مناطق با استفاده از ظرفیت شبکه شهرهای همکار
۶۱. توسعه مراکز رشد فن آوری اطلاعات و ارتباطات و مناطق دیجیتالی و شهرها و روستاهای سبز و هوشمند
۶۲. ایجاد و رشد زیست بوم های کارآفرینی نوآورانه با تمرکز بر رفع موانع و چالش های ارتباط مطلوب دانشگاه و صنعت
۶۳. بهبود کیفیت محصولات و خدمات متناسب با استانداردهای ملی و بین المللی

۶۴. افزایش سهم گردشگری و تجاری سازی صنایع دستی در اقتصاد ملی با تاکید بر ارتقاء زیرساخت های گردشگری و تسهیل سفر گردشگران داخلی و خارجی
۶۵. تکمیل زنجیره‌های ارزش و زنجیره تأمین پایدار مبتنی بر تحولات فن آورانه
۶۶. ساماندهی اقتصاد غیررسمی در مناطق مرزی

۵- تحول کشاورزی، اصلاح ساختار و نظام بهره‌برداری و استقرار کشاورزی هوشمند و

پایدار با حصول اطمینان از امنیت غذایی، آب و محیط زیست

۶۷. استقرار حکمروایی مناسب بخش کشاورزی با تمرکز دولت بر سیاست گذاری و تسهیل گری
۶۸. ایجاد و توسعه نظام‌ها و تشکل‌های بهره‌برداري مطلوب و متناسب با قابلیت، فرصت و ظرفیت منطقه‌ای
۶۹. ایجاد سازوکار مشارکت نظام‌مند کشاورزان و تشکل‌های ذیربط در فرایند برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری بخش کشاورزی
۷۰. توسعه و تکامل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی با تاکید بر تقاضا محوری، ارزش افزایی و کاهش ضایعات
۷۱. توسعه شبکه بازار محصولات کشاورزی از سطح محلی تا سطوح ملی و فراملی و گسترش بازارهای دیجیتال کشاورزی
۷۲. توسعه ناوگان داخلی و بین‌المللی حمل و نقل و پایانه‌های تخصصی کشاورزی
۷۳. توسعه مشارکت عمومی-خصوصی، توسعه کشاورزی قراردادی، ایجاد چتر پوشش و واحدهای پشتیبان تولید
۷۴. توسعه فناوری های نوآورانه کشت و تولید انواع محصولات با استفاده از آب دریا (Seawater farming - گلخانه‌ای است که با استفاده از آب شور دریا و انرژی خورشیدی امکان رویش گیاهان را در زمین‌های غیرقابل کشت فراهم می‌کند).
۷۵. ممنوعیت تغییر کاربری اراضی مستعد کشاورزی (اراضی مستعد کشاورزی بر مبنای مطالعات سند ملی و استانی آمایش، توسط وزارت جهاد کشاورزی و با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت نیرو تعیین خواهد شد).
۷۶. استقرار کشاورزی حفاظتی، دقیق، هوشمند و سازگار به تغییرات اقلیمی و تامین‌کننده امنیت غذایی

۷۷. استقرار الگوی بهینه کشت منطقه ای مبتنی بر توان اکولوژیک حوضه‌های آبخیز با در نظر گرفتن آب قابل برنامه ریزی مصوب و اولویت تولید محصولات راهبردی با مشارکت کشاورزان

۷۸. حمایت هدفمند از تولید نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی متناسب با ظرفیت‌ها و قابلیت‌های سرزمین

۷۹. الزام به تولید محصولات کشاورزی سالم و افزایش تولید محصولات غیرتراریخته و ارگانیک

۸۰. ایجاد و توسعه زنجیره ارزش محصولات گلخانه‌ای و محیط‌های کنترل شده (مانند هواکشت و آب کشت)

۸۱. حفاظت و تقویت حاصلخیزی خاک و جلوگیری از تخریب آن در عرصه‌های کشاورزی

۶- ارتقاء بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و تنوع بخشی به منابع تولید انرژی

۸۲. کاهش هدررفت در زنجیره تولید، انتقال و توزیع انرژی تا سطح استانداردهای بین‌المللی

۸۳. بازسازی و نوسازی واحدهای صنعتی، تأسیسات قدیمی و ناوگان حمل و نقل

۸۴. بهینه‌سازی مصرف انرژی

۸۵. تقویت و سازماندهی بازار رقابتی خدمات انرژی

۸۶. افزایش مشارکت عمومی و خصوصی در شبکه انرژی محلی، منطقه‌ای و ملی

۸۷. ظرفیت‌سازی برای گسترش کسب و کارهای دانش بنیان در حوزه خدمات انرژی

۸۸. بهینه‌سازی سبد سوخت مصرفی کشور از طریق تعیین سهم هر یک از حاملهای انرژی و افزایش سهم منابع انرژی کم کربن در سبد انرژی کشور

۸۹. استانداردسازی مصرف انرژی تولیدات داخلی

۹۰. حمایت از تحقیقات کاربردی و تاسیس و تقویت شرکت‌های دانش بنیان در زمینه کسب فناوری‌های مرتبط با بهینه‌سازی مصرف انرژی و کاهش شدت انرژی

۹۱. افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در تولید و تأمین بهینه انرژی هر منطقه از کشور متناسب با ظرفیت هر منطقه

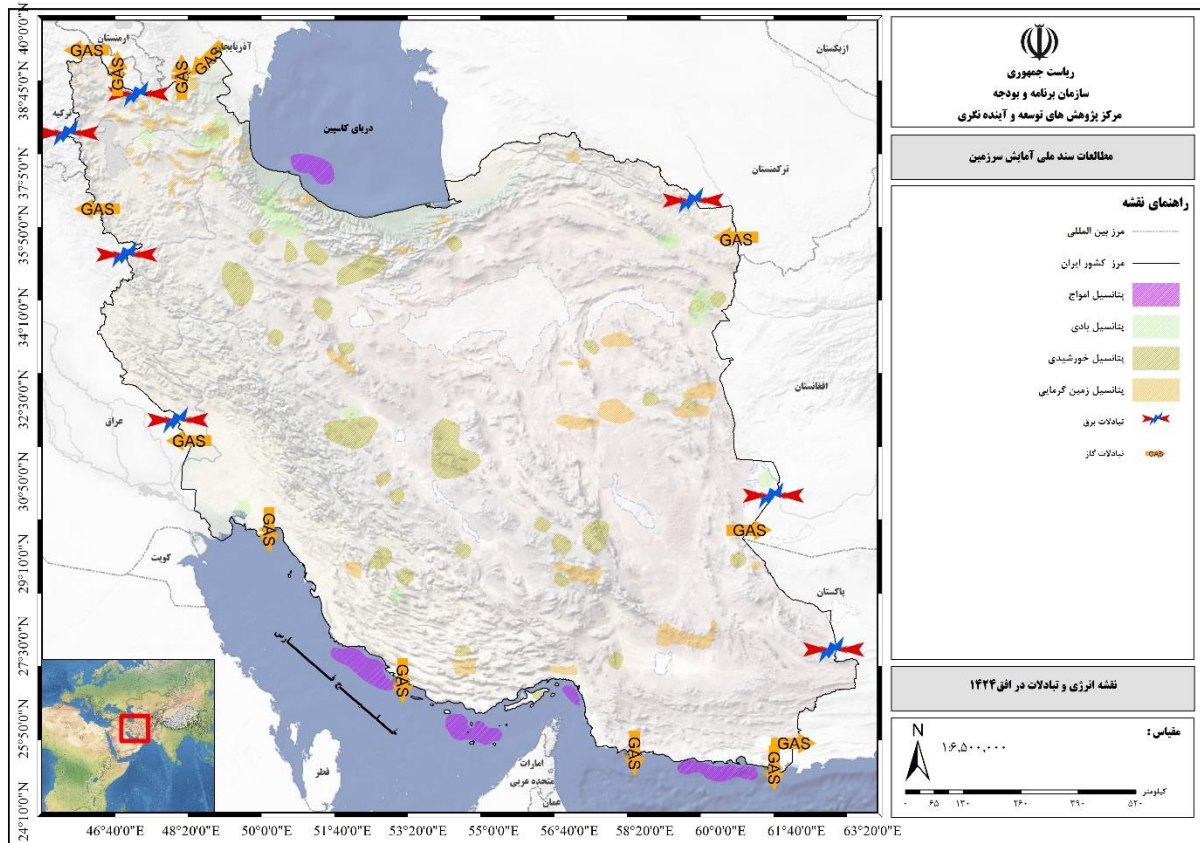
✓ تغییر نگاه از توسعه سراسری خطوط لوله گاز طبیعی به تمامی پهنه سرزمین به بهره‌گیری حداکثری از منابع و ظرفیت‌های انرژی تجدیدپذیر محلی

✓ تولید انرژی بادی در مناطق مستعد از جمله شمال استان سیستان و بلوچستان، جنوب استان خراسان جنوبی، جنوب استان خراسان رضوی، جنوب استان گیلان

✓ تولید انرژی خورشیدی در پهنه‌های مستعد کشور به‌ویژه استان‌های مرکزی و جنوبی کشور

✓ تولید انرژی زمین گرمایی در پهنه‌های مستعد کشور به‌ویژه در استان خراسان جنوبی و شمال غرب کشور

- ✓ تولید انرژی زیست توده در پهنه‌های مستعد کشور به‌ویژه در کلان‌شهرها و شهرهای بزرگ و دامداری‌های بزرگ
- ✓ تولید انرژی از امواج در سواحل شمالی و جنوبی بویژه سواحل مکران
- ✓ تولید انرژی برق‌آبی در پهنه‌های مستعد کشور به‌ویژه در استان‌های خوزستان، کهگیلویه و بویراحمد، چهارمحال و بختیاری، لرستان، مازندران، کردستان، کرمانشاه و فارس

نقشه ۷- پهنه‌های مستعد تولید انرژی‌های تجدیدپذیر و تبادلات انرژی در افق ۱۴۲۴

۷- ارتقاء پویایی، سلامت، مهارت و انگیزش سرمایه انسانی و حفظ جوانی جمعیت

- ۹۲. افزایش نرخ باروری به حداقل بیش از سطح جانشینی
- ۹۳. تربیت نیروی انسانی توانمند، خلاق، مسئولیت‌پذیر و دارای روحیه مشارکت جمعی با تأکید بر فرهنگ جهادی
- ۹۴. ارتقاء سطح آموزش، پژوهش و بهره‌وری نیروی کار در جهت افزایش سهم منابع انسانی در ترکیب عوامل مؤثر در تولید ثروت ملی متناسب با تخصص‌ها، ظرفیت‌ها و مزیت‌های منطقه‌ای
- ۹۵. بهره‌مندی از فرصت پنجره جمعیتی و ایجاد شرایط فعال‌سازی سرمایه‌های انسانی و علمی کشور

۹۶. اطمینان بخشی و تشویق ایرانیان خارج از کشور برای حضور و سرمایه‌گذاری و بهره‌گیری از ظرفیت‌های علمی، تحقیقاتی و مالی آنان در توسعه همه جانبه کشور
۹۷. تامین و بسط عدالت در برخورداری از فرصت‌های تعلیم و تربیت
۹۸. گسترش و ارتقای رویکردهای تقاضامحور آموزش فنی و حرفه‌ای و تنوع بخشی به شیوه‌های مهارت افزایی متناسب با تخصص‌ها و مزیت‌های هر منطقه

۸- سازگاری توسعه با محیط‌زیست و منابع طبیعی

۹۹. استقرار فعالیت و جمعیت در قلمروهای مستعد توسعه
۱۰۰. تقویت و توانمندسازی نظام ملی ارزیابی راهبردی محیط‌زیست (SEA)
۱۰۱. ارزش‌گذاری خدمات اکوسیستمی و لحاظ کردن آن در ارزیابی اقتصادی طرح‌ها و حساب‌های ملی
۱۰۲. استفاده از ابزارهای اقتصادی در مدیریت و کنترل خسارت‌های محیط‌زیستی از جمله ایجاد و توسعه بازار کربن
۱۰۳. تشویق سرمایه‌گذاری و حمایت از خلق، تجاری‌سازی و بکارگیری فناوری‌های سازگار با محیط‌زیست
۱۰۴. تدوین و اجرای برنامه سازگاری با تغییر اقلیم در حوزه‌های مختلف از جمله آب، کشاورزی و امنیت غذایی، بهداشت و درمان، گردشگری، سواحل، اکوسیستم‌های طبیعی و ...
۱۰۵. حفاظت، بازسازی و احیاء قلمروهای منحصر به فرد و ارزشمند طبیعی به‌ویژه ذخیره‌گاه‌های زیستی، تالاب‌های بین‌المللی، پارک‌های ملی و مناطق حفاظت شده
- ✓ احیاء و حفاظت جنگل‌های طبیعی کشور (هیرکانی، ارسباران، زاگرس، ایران و تورانی و مانگرو)
- ✓ حفاظت و احیاء اکوسیستم‌های دریایی و ساحلی
- ✓ حفاظت و تأمین نیاز محیط‌زیستی تالاب‌ها و رودخانه‌ها و پیکره‌های آبی به‌ویژه دریاچه ارومیه، جازموریان، انزلی، شادگان، هورالعظیم، هامون، گاوخونی، حوض سلطان، دریاچه نمک قم، میقان، بختگان، طشک و دریاچه ارومیه و ...
- ✓ ساماندهی تأمین چوب صنایع از طریق کشت فراسرزمینی و تغییر الگوی کشت اراضی کم‌بازده زراعی آبی به زراعت چوب به‌ویژه در استان‌های گلستان، گیلان و مازندران، لرستان، کهگیلویه و بویراحمد، کردستان، چهارمحال و بختیاری، اردبیل و آذربایجان شرقی
- ✓ استقرار نظام بهره‌برداری پایدار از مراتع متکی بر اصول دانش بومی و مدیریت محلی تلفیق یافته
۱۰۶. مدیریت یکپارچه کانون‌های بحرانی محیط‌زیستی

- ✓ مقابله با بیابان‌زایی و تثبیت کانون‌های گرد و غبار به‌ویژه در استان‌های استان‌های کرمان، سیستان و بلوچستان، خوزستان، خراسان جنوبی، هرمزگان، اصفهان، خراسان رضوی، بوشهر، سمنان، یزد و فارس
- ✓ استقرار و ارتقاء مدیریت هوشمند سیل در حوضه‌های آبخیز و مناطق آسیب پذیر شهری و روستایی
- ✓ مدیریت مناطق تحت تأثیر زمین‌لغزش به‌ویژه در استان‌های گلستان، گیلان، مازندران، کهگیلویه و بویراحمد، ایلام، لرستان
- ✓ مدیریت مناطق تحت تأثیر فرونشست
- ۱۰۷. مدیریت جامع و یکپارچه حوضه‌های آبخیز برای بهره‌برداری بهینه از منابع پایه (آب، خاک و پوشش گیاهی)
- ۱۰۸. بازنگری ضوابط و معیارهای تغییر کاربری اراضی متناسب با ویژگی‌های بوم‌شناختی هر قلمرو
- ۱۰۹. کنترل و پایش مستمر منابع آلاینده و عوامل مخرب منابع طبیعی و محیط‌زیست با منشا داخلی و خارجی
- ۱۱۰. مدیریت یکپارچه منطقه ای پسماندهای عادی، خانگی، صنعتی، کشاورزی و ویژه بخصوص در استان‌های ساحلی
- ۱۱۱. تقویت و توانمندسازی نظام ارزیابی اثرات محیط زیستی (EIA) و استقرار نظام ممیزی و پایش
- ۱۱۲. مدیریت کیفی هوای محیط در سطح کشور به ویژه در مناطق کلانشهری
- ۱۱۳. بهره‌گیری مؤثر از فرصت‌ها و مشوق‌های بین‌المللی در حرکت به سوی اقتصاد کم‌کربن و تسهیل انتقال و توسعه‌ی فناوری‌ها و نوآوری‌های مرتبط
- ۱۱۴. توانمندسازی جوامع محلی و اشاعه فرهنگ حفاظت از منابع طبیعی و ذخایر و تنوع ژنتیکی گیاهی و جانوری
- ۱۱۵. استقرار سیستم مدیریت ریسک بلایا و مخاطرات طبیعی
- ۱۱۶. توسعه و به‌کارگیری فناوری‌های لازم برای حفاظت و احیاء منابع طبیعی و محیط‌زیست، از جمله فناوری زیستی، فناوری نانو، فناوری اطلاعات و ارتباطات، منظومه‌های ماهواره ای و پهپادها
- ۱۱۷. بهره‌مندی از فناوری‌های نوین تصفیه فاضلاب و رفع‌الایندهای آن‌ها
- ۱۱۸. پایش و حفاظت از خاک و جلوگیری از فرسایش، شورشیدن، آلودگی و تخریب آن

۹- تأمین آب پایدار مورد نیاز بر مبنای الگوی مطلوب استقرار فعالیت و جمعیت

۱۱۹. بهره برداری پایدار از منابع آب سبز و منابع آب نامتعارف مانند نمک زدایی آب دریا و آب خاکستری

۱۲۰. ارائه مشوق‌های لازم برای سرمایه‌گذاری و به‌کارگیری فناوری‌های نوین در طرح‌های نمک-زدایی مقرون به صرفه از آب دریا برای تامین آب صنعت (براساس الگوی مطلوب استقرار فعالیتها) مناطق واقع در پسرکرانه سواحل جنوبی کشور، فلات مرکزی، نوار شرقی کشور و جزایر و آب شرب مناطق واقع در پسرکرانه سواحل با در نظرگیری ملاحظات محیط زیستی و پدافند غیرعامل

۱۲۱. بازچرخانی و استفاده مجدد از پساب حاصل از فاضلاب با رویکرد تصفیه درجا با تأکید بر مشارکت عمومی و خصوصی و رعایت استانداردهای کیفی آب به‌ویژه در محدوده کلان‌شهرها

۱۲۲. ارتقای بهره‌وری و توجه به ارزش اقتصادی و امنیتی و سیاسی آب در استحصال و عرضه و نگهداری و مصرف آن

۱۲۳. ظرفیت‌سازی و توسعه بازارها و بانک آب

۱۲۴. مدیریت هوشمند منابع آب مبتنی بر فناوری‌های نوآورانه نظیر منظومه‌های ماهواره‌ای سنجش از دور، پهپادها و سنجنده‌ها

۱۲۵. افزایش تراز مثبت آب مجازی در تجارت کالا

۱۲۶. ایجاد تعادل بین سرمایه اقتصادی، سرمایه طبیعی (محیط‌زیست)، سرمایه اجتماعی و سرمایه انسانی

۱۰- استقرار و جاری‌سازی رویکرد حکمروایی پایدار آب و تعادل بخشی کمی و کیفی بین

منابع و مصارف

۱۲۷. اصلاح ساختار و مدیریت به هم پیوسته و توأمان عرضه و تقاضای آب مبتنی بر مقیاس حوضه‌های آبریز درجه دو

۱۲۸. مدیریت تقاضای آب با بازتوزیع قدرت متعادل بین بخش‌های دولتی، خصوصی و سازمان‌های مردم‌نهاد

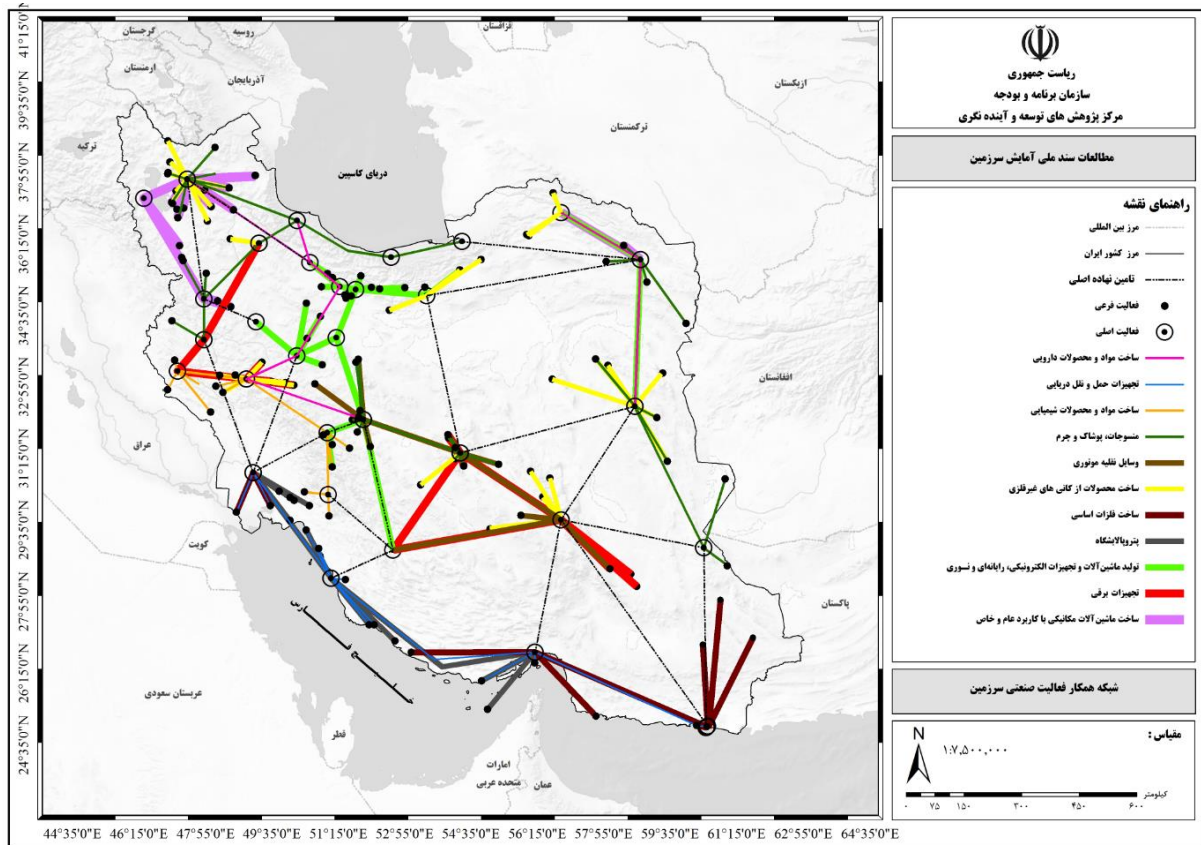
۱۲۹. ایجاد و استقرار نظام‌های مطلوب جهت بهره‌برداری و تقویت جنبه‌های حفاظت کمی و کیفی منابع آب با تأکید بر مدیریت تقاضا

۱۱- ساماندهی استقرار صنایع کشور و شکل‌دهی به زنجیره فعالیت‌های صنعتی

۱۳۸. کاربست رویکرد توسعه خوشه‌ای در شهرک‌ها، نواحی صنعتی و معدنی
۱۳۹. شبکه سازی و ایجاد زنجیره فعالیت‌های تولیدی در پیوند با شبکه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی تولید
۱۴۰. استفاده حداکثری از ظرفیت موجود شهرک‌ها و نواحی صنعتی در گسترش فعالیت‌های صنعتی
۱۴۱. تقویت زنجیره‌های فعالیتی مبتنی بر صنایع دریامحور در محور ساحلی شمال و جنوب (لجستیک و بازرگانی)
۱۴۲. توسعه صنایع بازیافتی به منظور استفاده مجدد از پسماندهای صنعتی و شهری
۱۴۳. توسعه صنایع کوچک و متوسط با تأکید بر استقرار در مناطق مرزی
۱۴۴. استقرار فعالیت‌های صنعتی و معدنی اولویت‌دار ملی مبتنی بر تخصص‌ها و مزیت‌های منطقه‌ای
- ✓ ساخت محصولات در صنایع پایین دستی از نفت و گاز مبتنی بر دانش پایه و فناوری‌های جدید با اولویت ساخت محصولات شیمیایی و پتروپالایشگاه‌ها به ویژه در شبکه همکار جنوب غربی و پس‌کرانه‌های جنوب؛
  - ✓ ساخت محصولات دانش‌بنیان و با ارزش افزوده بالا با اولویت ساخت مواد و محصولات دارویی به ویژه در شبکه همکار شمال غربی، مرکزی، شمالی (نواحی غربی) و میانی (نواحی غربی) و شرقی.
  - ✓ ساخت محصولات مبتنی بر دانش و روش‌های نوین تولید و تکمیل‌کننده زنجیره ارزش با اولویت ساخت محصولات از مواد کانی غیرفلزی؛ به ویژه در شبکه همکار شرق و شمال شرقی، غرب و شمال غربی، میانی (نواحی شرقی)، مرکزی (نواحی شرقی).
  - ✓ ساخت محصولات در صنایع بالادستی، مبتنی بر دانش پایه و فناوری‌های جدید با اولویت ساخت فلزات اساسی و استخراج نفت و گاز به ویژه در شبکه محور پس‌کرانه‌های جنوب.
  - ✓ توسعه صنایع سبک مبتنی بر روش‌های نوین تولید با اولویت منسوجات، پوشاک و محصولات چرمی به ویژه در شبکه همکار شمال، غرب و شمال غربی، شرق و شمال شرقی و میانی
  - ✓ ساخت ماشین‌آلات، تجهیزات با تکنولوژی متوسط و پیشرفته
    - با اولویت ساخت تجهیزات برقی به ویژه در شبکه همکار مرکزی، میانی و غربی
    - با اولویت ماشین‌آلات الکترونیکی، رایانه‌ای و نوری به ویژه در شبکه همکار مرکزی، میانی و شرقی
    - با اولویت ماشین‌آلات مکانیکی با کاربرد عام و خاص به ویژه در شبکه همکار شرق و شمال شرقی، غرب و شمال غربی

- ✓ ساخت وسایل نقلیه با روش‌های تولید مبتنی بر آینده-پژوهشی صنعت، با اولویت وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیمه-تریلر به ویژه در شبکه همکار میانی و تجهیزات حمل و نقل دریایی به ویژه در شبکه همکار شمالی و جنوبی
- ✓ ساخت محصولات تبدیلی و تکمیلی کشاورزی در قلمروهای تولید محصولات کشاورزی.

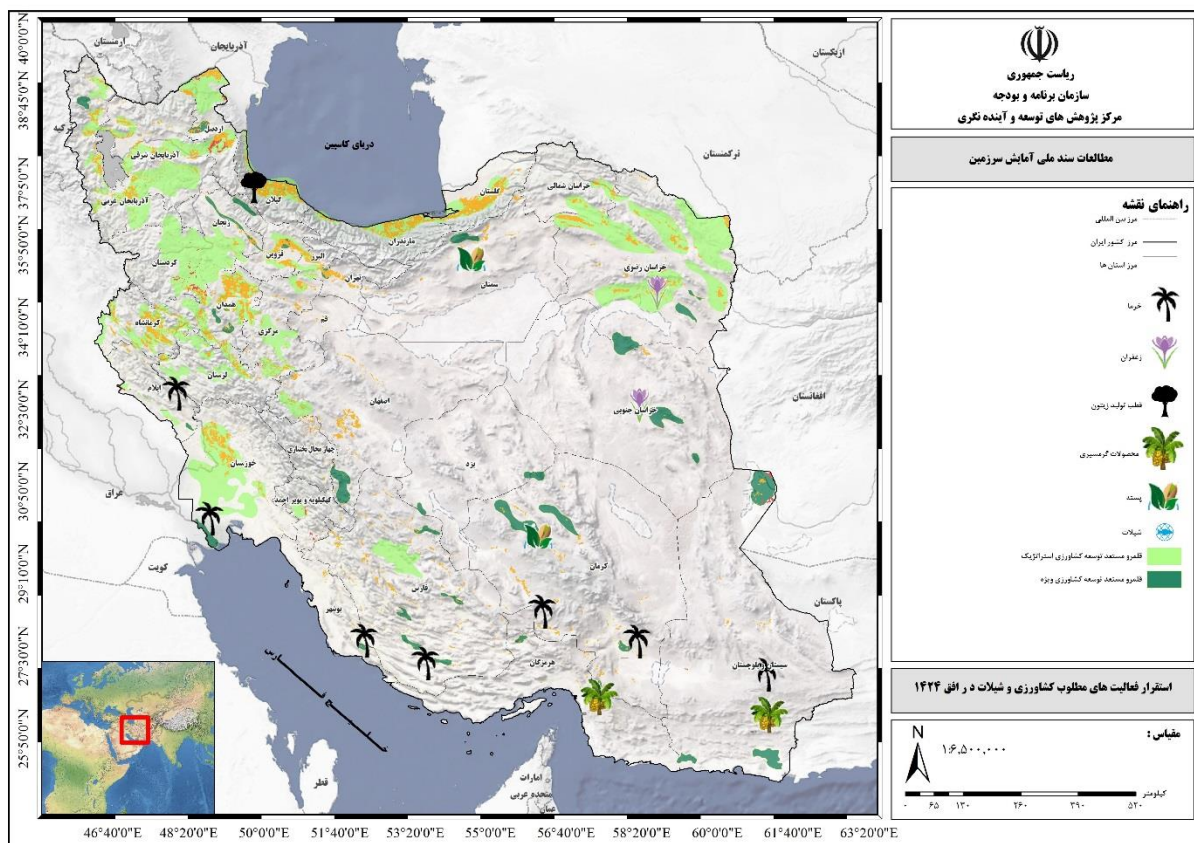
نقشه ۹- شبکه همکار فعالیت های صنعتی در پهنه سرزمین

۱۲- باز آرای فضای قلمروهای تولید محصولات کشاورزی

۱۴۵. تولید محصولات کشاورزی راهبردی در پهنه‌های مستعد توسعه با تاکید بر استفاده از فناوری های نوآورانه
- ✓ استان‌های فارس، کردستان، اردبیل، کرمانشاه، خوزستان، خراسان رضوی، کردستان، لرستان، همدان، آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی گلستان، زنجان با اولویت گندم و جو
  - ✓ استان‌های آذربایجان غربی، خوزستان، خراسان شمالی، قزوین، لرستان، اردبیل، قزوین، کرمانشاه، گلستان، آذربایجان شرقی با اولویت دانه‌های روغنی
  - ✓ استان‌های مازندران و گیلان با اولویت برنج
  - ✓ استان‌های اصفهان، ایلام، کرمانشاه، خوزستان، خراسان رضوی، قزوین با اولویت ذرت دانه‌ای و علوفه‌ای
۱۴۶. تجاری‌سازی و برندسازی محصولات کشاورزی ویژه (صادراتی و ارزش افزوده بالا) با تأکید بر:

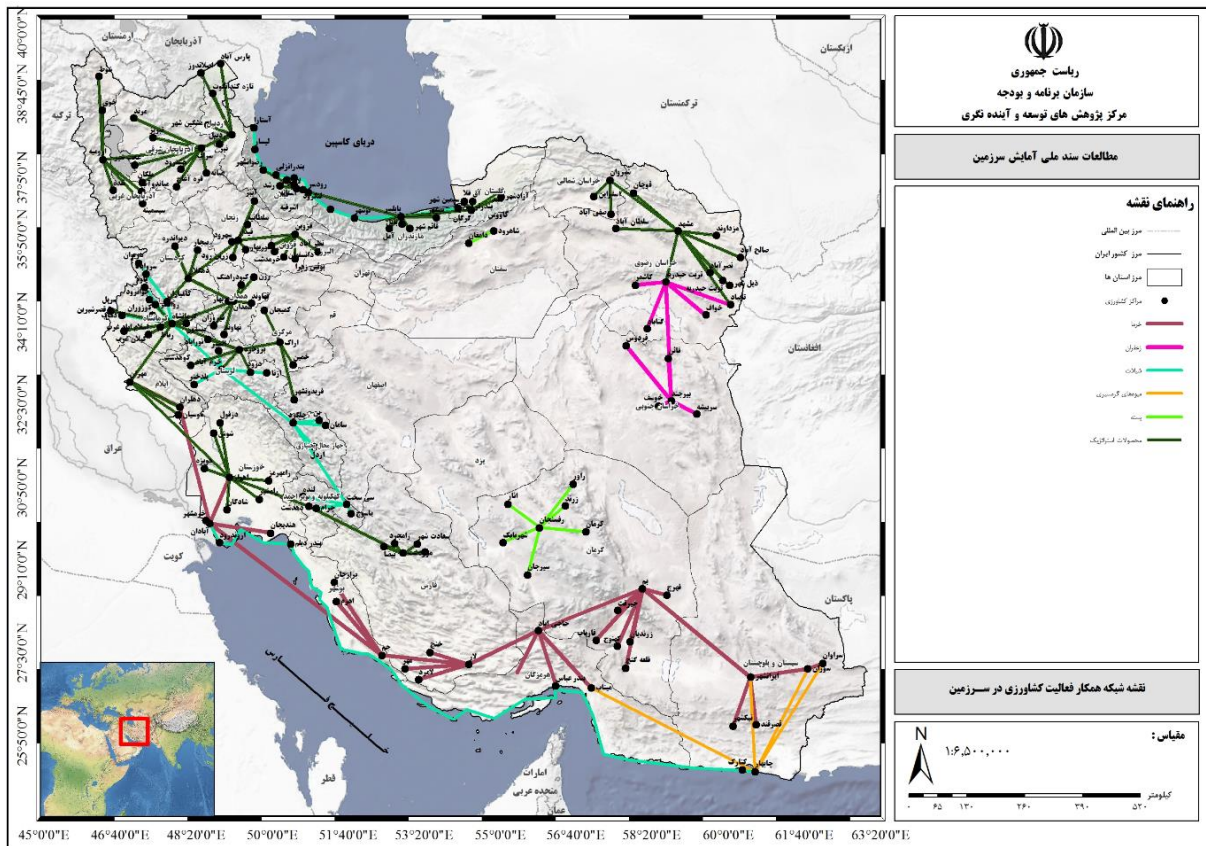
- ✓ تولید خرما به‌ویژه در استان‌های کرمان، سیستان و بلوچستان، هرمزگان، بوشهر، فارس و خوزستان
  - ✓ تولید پسته به‌ویژه در استان‌های کرمان، سمنان
  - ✓ تولید زیتون به‌ویژه در استان‌های زنجان، گیلان و قزوین
  - ✓ زعفران، زرشک و عناب به‌ویژه در استان‌های خراسان جنوبی و خراسان رضوی و خراسان شمالی
  - ✓ محصولات گرمسیری (موز، انبه، پاپایا، ...) در استان‌های سیستان و بلوچستان و هرمزگان
  - ✓ گیاهان دارویی و داروهای گیاهی کشور در مناطق مستعد
۱۴۷. تولید و توسعه اندام‌های تکثیری نظیر بذر، نهال و مواد ژنتیکی دامی، گیاهی و شیلاتی در زنجیره ارزش
۱۴۸. ساماندهی و توسعه زنجیره‌های ارزش و تأمین محصولات دام و طیور
- ✓ ایجاد و توسعه زنجیره ارزش گوشت قرمز در مناطق مستعد با اولویت استان‌های خراسان رضوی، فارس، آذربایجان شرقی، مازندران، آذربایجان غربی، اصفهان، لرستان، خوزستان، تهران، قزوین، یزد، همدان، گلستان، قم، سیستان و بلوچستان و اردبیل
  - ✓ ایجاد و توسعه زنجیره ارزش شیر در مناطق مستعد با اولویت استان‌های اصفهان، تهران، خراسان رضوی، فارس، قزوین، آذربایجان شرقی، مازندران، چهارمحال، اردبیل، مازندران، کهگیلویه، کرمان و سیستان و بلوچستان
  - ✓ ایجاد و توسعه زنجیره ارزش طیور در مناطق مستعد با اولویت استان‌های مازندران، گلستان، گیلان، اصفهان، خراسان-رضوی، فارس، خوزستان، قم، آذربایجان شرقی، بوشهر، همدان، یزد، قزوین، اردبیل، ایلام، هرمزگان، سیستان و بلوچستان و کرمان
  - ✓ ایجاد و توسعه زنجیره ارزش تخم پرندگان در مناطق مستعد با اولویت استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، آذربایجان شرقی و البرز
  - ✓ ایجاد و توسعه زنجیره ارزش عسل در مناطق مستعد با اولویت استان‌های آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی، فارس، اردبیل، گیلان، قم، کردستان، کرمانشاه و لرستان
  - ✓ ایجاد و توسعه زنجیره ارزش نوغانداری در مناطق مستعد با اولویت استان‌های گیلان، مازندران، گلستان، خراسان شمالی و اصفهان
  - ✓ ایجاد و توسعه زنجیره ارزش شتر در مناطق کویری با اولویت استان‌های اصفهان، سمنان، سیستان و بلوچستان، خراسان جنوبی و اردبیل
۱۴۹. ساماندهی و توسعه زنجیره ارزش و تأمین شیلات با اولویت استان‌های سیستان و بلوچستان، هرمزگان، بوشهر، گیلان، مازندران، گلستان، کرمانشاه، خوزستان، کهگیلویه و بویر احمد، چهارمحال و بختیاری، کردستان و لرستان با رعایت ملاحظات زیست محیطی بویژه ظرفیت تحمل بار آلودگی رودخانه
۱۵۰. ایجاد زنجیره‌های ارزش محصولات کشاورزی فراملی و گسترش کشت‌های فراسرزمینی با تأکید بر تولید محصولات غیر تراریخته و آب‌بر

نقشه ۱۰- استقرار مطلوب فعالیت‌های کشاورزی و شیلات در افق ۱۴۲۴

نقشه ۱۱- شبکه همکاری فعالیت کشاورزی در سطح سرزمین

۱۳- تمرکززدایی و تغییر الگوی شبکه شهری سرزمین از تک مرکزی به شبکه چند مرکزی و

چند سطحی

۱۵۱. برقراری انسجام در سازمان فضایی سرزمین با ایجاد شبکه چند سطحی، چند مرکزی و چند

عملکردی

۱۵۲. ایجاد تعادل فضایی در سرزمین با استقرار شهرها/شهرمنطقه‌های سطح یک در پهنه‌های زیر:

- ✓ شهرها/شهرمنطقه‌های تبریز، کرمانشاه و اهواز در پهنه غربی کشور
- ✓ شهرها/شهرمنطقه‌های تهران، اصفهان، شیراز، کرمان و در پهنه میانی و مرکزی کشور
- ✓ شهرها/شهرمنطقه‌های زاهدان و مشهد در پهنه شرقی کشور
- ✓ شهرها/شهرمنطقه‌های رشت (بندر انزلی و لاهیجان به عنوان همکار)، ساری (امل، بابل، قائمشهر، گلوگاه (گلیا)، بهشهر به عنوان همکار)، بندرعباس (کیش، قشم و هرمز به عنوان همکار) و چابهار (کنارک به عنوان همکار) در پهنه سواحل شمال و جنوب کشور

۱۵۳. استقرار خدمات سطح یک در منطقه شهری و عدم تمرکز در کلانشهر

۱۵۴. تقویت و ارتقاء سطح عملکردی و خدماتی شهرها/شهرهای همکار زیر به سطح دو:

✓ ارومیه، خوی-مرند-سلماس-ماکو، بوکان-میاندوآب-مهاباد-نقده-پیرانشهر، مراغه-بناب، اردبیل-پارس آباد، زنجان-ابهر، سنندج، مریوان، بانه-سقز، اسلام آباد غرب-سرپل ذهاب، ایلام، خرم آباد-بروجرد-دورود، همدان، ملایر، دزفول-اندیمشک-شوشتر، ایذه-مسجد سلیمان، بهبهان-بندر ماهشهر-بندر امام خمینی، آبادان-خرمشهر، قزوین-تاکستان، نوشهر-چالوس-تنکابن-رامسر، گرگان-گنبد کاووس، سمنان، دامغان-شاهرود، اراک-ساوه، قم، کاشان، شهرضا، یزد-میبد-اردکان، بجنورد-شیروان-قوچان-اسفراین، نیشابور-سبزوار، تربت جام-تربت حیدریه-کاشمر، نهبندان-بیرجند-قائن-فردوس-طیسی، زابل، ایرانشهر-سراوان-خاش، میناب، بندر جاسک-زرآباد، بندر لنگه، جیرفت-بم، سیرجان، رفسنجان، کازرون، چهرم-فسا، لار، یاسوج-دوگنبدان-دهدشت، شهرکرد، بیجار، نائین-اردستان-جندق، بوشهر-خارک-بrazجان-بندرگناوه-بندر دیلم، بندرکنگان-بندر دیر-عسلویه

۱۵۵. تمرکز زدایی و پالایش عملکردی منطقه کلانشهری تهران با حفظ و توسعه کارکرد پایتختی

۱۵۶. تمرکز زدایی از مناطق کلان‌شهری به‌ویژه در مناطق کلان‌شهری تهران، اصفهان، کرج، مشهد،

رشت، تبریز و شیراز

۱۵۷. محدود کردن رشد جمعیتی و کالبدی شهرهای مادر در مناطق کلان‌شهری کشور

۱۵۸. تقویت نقش چند عملکردی شهرهای میانی

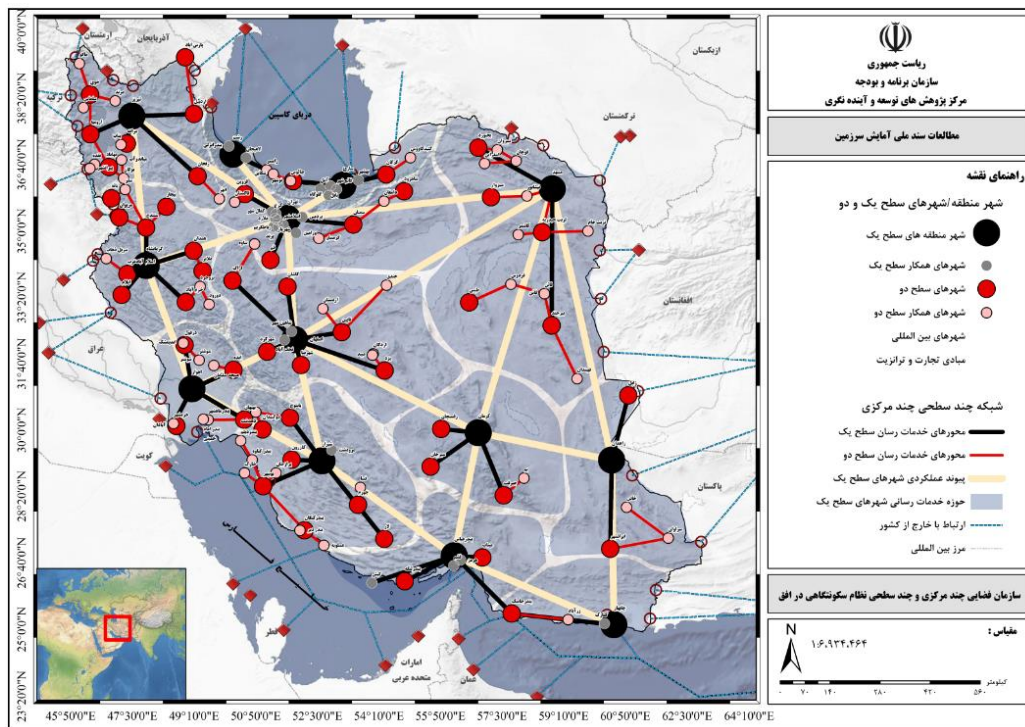
۱۵۹. هدایت جریان‌های مهاجرتی به سمت شهرهای میانی

۱۶۰. سطح‌بندی مراکز آموزشی، بهداشتی، علمی و فناوری متناسب با سطح‌بندی خدماتی نظام

سکونتگاهی

۱۶۱. ایجاد پویایی و تقویت پیوند در شبکه چند سطحی و چند مرکزی نظام سکونتگاهی با بهره-

گیری از الگوی گوی و میله (Hub & Spoke)

نقشه ۱۲- شبکه خدمات رسانی چندمرکزی و چندسطحی نظام سکونتگاهی در افق ۱۴۲۴

۱۴- پیاده سازی الگوی مطلوب توسعه نظام سکونتگاهی در مناطق مختلف سرزمین

۱۶۲. الگوی توسعه نظام سکونتگاهی شهری و روستایی

- ✓ استان‌های گیلان، مازندران و گلستان: الگوی شبکه‌ای با رویکرد تثبیت مکان‌های مرکزی، تثبیت مناطق کلان‌شهری، تثبیت جمعیت‌پذیری، توسعه شهرهای کوچک و میانی و تقویت کانون‌های روستایی کوچک
- ✓ استان‌های هرمزگان و بوشهر و جنوب سیستان و بلوچستان: الگوی توسعه نظام سکونتگاهی به‌صورت شبکه شهری چند مرکزی خطی از غرب تا شرق خلیج فارس و دریای عمان با رویکرد توسعه مکان‌های مرکزی، توسعه مناطق کلان‌شهری، تقویت جمعیت‌پذیری، توسعه شهرها در همه سطوح و تقویت همه کانون‌های روستایی
- ✓ استان‌های تهران، البرز و اصفهان: الگوی توسعه نظام سکونتگاهی به‌صورت شبکه شهری چند مرکزی خوشه‌ای با رویکرد تثبیت مکان‌های مرکزی، تحدید مناطق کلان‌شهری، تمرکززدایی جمعیت
- ✓ استان‌های خراسان شمالی، خراسان رضوی و خراسان جنوبی، نیمه شمالی سیستان و بلوچستان: الگوی توسعه نظام سکونتگاهی به‌صورت شبکه شهری چند مرکزی خوشه‌ای با رویکرد توسعه مکان‌های مرکزی، توسعه مناطق کلان‌شهری (به‌استثنای منطقه کلان‌شهری مشهد)، تقویت حداکثری جمعیت‌پذیری (به‌استثنای کلان‌شهر مشهد) و توسعه شهرها در همه سطوح
- ✓ استان‌های خوزستان، ایلام، کرمانشاه، کردستان، آذربایجان شرقی و غربی و اردبیل: الگوی توسعه نظام سکونتگاهی به‌صورت شبکه شهری چند مرکزی خوشه‌ای با رویکرد تثبیت مناطق کلان‌شهری، توسعه شهرهای کوچک و میانی، توسعه مکان‌های مرکزی، تقویت جمعیت‌پذیری، تقویت روستاهای مرکزی مرزی

✓ استان‌های زنجان، قزوین، فارس، کرمان، یزد، سمنان، قم، مرکزی، همدان، چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویر احمد، لرستان: به صورت شبکه شهری چند مرکزی خوشه‌ای با رویکرد توسعه مکان‌های مرکزی، تثبیت مناطق کلان‌شهری، توسعه شهرهای کوچک و میانی، تقویت کانون‌های روستایی متوسط و بزرگ

۱۶۳. کاربست رویکرد شهر هوشمند و خلاق به‌ویژه در شهرهای سطح یک با بکارگیری فناوری‌های نوآوری نظیر اینترنت اشیا، هوش مصنوعی، پهپادها، ربات‌ها، مواد هوشمند، سنسورهای پیشرفته، واقعیت مجازی، واقعیت افزوده، چاپ سه بعدی و...

۱۵- ارتقاء پویایی نظام کوچ، حفظ و تقویت میراث معنوی و زیست جامعه عشایری

۱۶۴. تقویت و احیای ارزش‌های اصیل فرهنگی، تاریخی، قومی و بومی جامعه عشایر

۱۶۵. تقویت نقش چند کارکردی مناطق عشایری و نظام مشارکت تشکل‌های عشایری در امنیت ملی، امنیت غذایی و پایداری محیط زیستی

۱۶۶. تنوع بخشی به فعالیت‌های اقتصادی، توسعه زنجیره ارزش و برندسازی محصولات تولیدی و صنایع دستی جامعه عشایری

۱۶۷. توسعه بوم گردی، طبیعت درمانی و گردشگری جامعه محور، مبتنی بر جاذبه‌های طبیعی، فرهنگی و تاریخی منحصر به فرد مناطق و جامعه عشایری

۱۶۸. ارزش افزایی اقتصادی منابع موجود در مناطق دور افتاده، صعب‌العبور، حاشیه‌ای و مرزی

۱۶۹. حفظ تنوع زیستی و ذخائر ژنتیکی دامی و گیاهی مناطق عشایری

۱۷۰. حفظ یکپارچگی قلمرو و محدوده حقوق عرفی عشایر

۱۷۱. ارتقاء شاخص‌های رفاه و کیفیت زندگی جامعه عشایری

۱۶- حفظ و جذب جمعیت در روستاها با تأکید بر ارتقاء پویایی و ماهیت تولید محور بودن

روستاها

۱۷۲. ساماندهی و تقویت منظومه‌های روستایی و ایجاد مناطق روستا-شهری همکار و هم پیوند

۱۷۳. تقویت پیوند روستاها با شهرهای کوچک و میانی

۱۷۴. ممانعت از تبدیل بی‌رویه نقاط روستایی به شهر

۱۷۵. تقویت مکان‌های مرکزی روستایی با تأکید بر نیمه جنوبی و شرقی کشور

۱۷۶. تنوع بخشی به فعالیت‌های اقتصادی روستاها و تعریف نقش و عملکرد خاص برای روستاهای دارای مزیت نسبی و رقابتی

۱۷۷. تقویت نظام نهادی و تصمیم سازی پیوستار توسعه شهری-روستایی در بستر شبکه منطقه‌ای

۱۷۸. ایجاد محیط روستایی بوم‌گرا، منسجم و همسو با صیانت از میراث طبیعی، تاریخی، فرهنگی

۱۷- ارتقاء گرد شگری و آوازه میراث فرهنگی، تاریخی و طبیعی ایران و گسترش

گردشگری بوم‌آورد، اجتماع‌محور، فرهنگ مینا، خلاق و متنوع در پهنه سرزمین

۱۷۹. فرهنگ مینا نمودن صنعت گردشگری در مناطق گردشگری ایران با رویکرد ارتقاء تعامل

جامعه میزبان و میهمان

۱۸۰. ظرفیت سازی و تسهیل فرآیند جذب گردشگران خارجی

۱۸۱. صیانت و حفاظت فیزیکی، حقوقی و معنایی میراث تاریخی، طبیعی و فرهنگی در مقابل

هرگونه تهدید اعم از زوال، تجاوز، سرقت و تخریب با تاکید بر مشارکت‌های مردمی

۱۸۲. بهره‌گیری از رویکرد برندسازی مکانی و معرفی آوازه قلمروهای خاص میراث فرهنگی، تاریخی

و طبیعی کشور از جمله میراث مرتبط با کشاورزی و دانش بهره‌گیری از آب (مانند قنات،

کاریز، آب انبار، پل‌ها و سدهای تاریخی)، انرژی‌های پاک (آسباد، آسیاب، دستکند)، دانش

سنتی تولید (دریانوردی، لنج‌سازی، ابریشم‌کشی و ...) و گونه‌های منحصر بفرد جنگل،

بیابان و موزه‌های ملی و منطقه‌ای

۱۸۳. احیاء و تقویت نمادها و رویدادهای ملی، منطقه‌ای، مذهبی و قومی انسجام‌بخش در پهنه

جغرافیایی کشور

۱۸۴. اولویت‌بخشی به هدف غایی گردشگری برای گفتمان‌سازی، ایجاد همبستگی و ارتباط

اجتماعی سرزمینی در سطح ملی و بین‌المللی

۱۸۵. احیاء هنرهای رو به فراموشی و تقویت تولید و بازرگانی صنایع دستی

۱۸۶. حفظ و احیاء هویت، آیین‌ها، سنت‌ها و مراسم ویژه اقوام مختلف حوزه تمدنی ایران

۱۸۷. معرفی و حمایت از گنجینه‌های زنده بشری، مشاهیر و مفاخر فرهنگ، هنر و حوزه تمدنی

ایران

۱۸۸. توسعه و به‌کارگیری فناوری‌های نوین نظیر اینترنت اشیا و واقعیت گسترده (شامل واقعیت

افزوده، واقعیت مجازی و ...) در توسعه گردشگری و معرفی میراث فرهنگی کشور

۱۸۹. تجهیز زیرساخت‌ها و توسعه شبکه‌های یکپارچه گردشگری

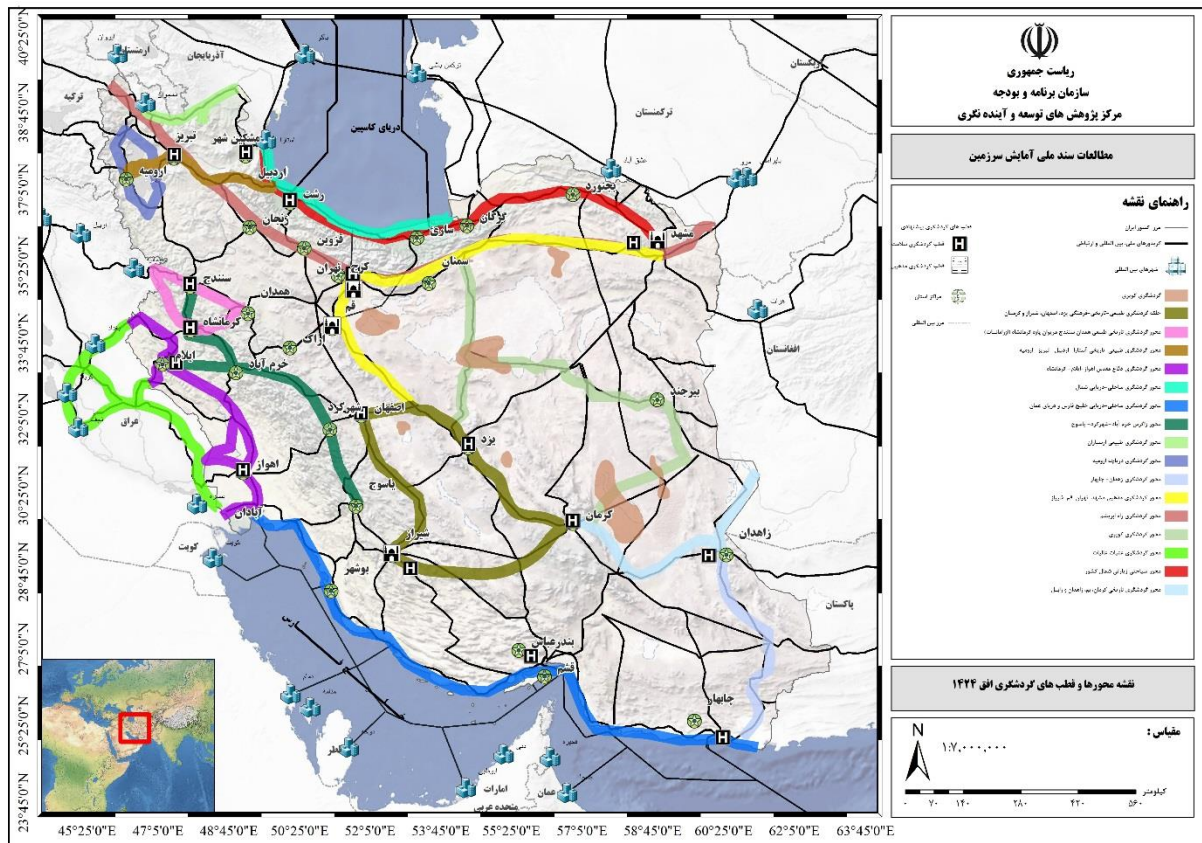
✓ محور گردشگری ساحلی-دریایی شمال از بندر ترکمن تا آستارا

✓ محور گردشگری ساحلی-دریایی خلیج فارس و دریای عمان از گواتر تا بندر ماهشهر

- ✓ حلقه گردشگری دریاچه ارومیه: شهرهای بناب- میاندوآب- نرده- ارومیه- سلماس- شبستر- عجب شیر
- ✓ محور گردشگری ارسباران: جلفا- خداآفرین- کلیبر- اصلاندوز و پارس آباد
- ✓ حلقه گردشگری طبیعی-تاریخی-فرهنگی: یزد، اصفهان، شیراز و کرمان
- ✓ حلقه گردشگری تاریخی- طبیعی: همدان- سنندج- مریوان- پاوه- کرمانشاه (اورامانات)
- ✓ محور گردشگری راه ابریشم: سرخس- مشهد- سمنان- تهران- کرج- قزوین- زنجان- تبریز- بازرگان
- ✓ محور گردشگری طبیعی-تاریخی: آستارا- اردبیل- تبریز- ارومیه
- ✓ محور گردشگری دفاع مقدس (راهیان نور): آبادان، خرمشهر، اهواز، سوسنگرد، بستان، هویزه، ایلام- کرمانشاه-
- ✓ محور گردشگری طبیعی زاگرس: یاسوج-شهرکرد-خرم آباد-ایلام-کرمانشاه- سنندج
- ✓ محور گردشگری طبیعی چابهار-زاهدان
- ✓ محور گردشگری تاریخی: زابل-زاهدان- بم-کرمان
- ✓ محور گردشگری مذهبی: مشهد، شهرری، قم و شیراز
- ✓ محور گردشگری عتبات عالیات: محورهای اتصال‌دهنده مرزهای خسروی، مهران، چذابه و شلمچه به شهرهای بغداد، کربلا و نجف در عراق
- ✓ قطب‌های گردشگری سلامت: در شهرهای تهران، اهواز، کرمانشاه، تبریز، رشت، مشهد، چابهار، زاهدان، بندرعباس، یزد، کرمان، شیراز، اصفهان، سنندج، اردبیل و ایلام
- ✓ پهنه‌های گردشگری کویری: بویژه در استان های یزد، کرمان، خراسان جنوبی، سمنان، اصفهان، قم و سیستان و بلوچستان
- ✓ محورهای گردشگری کویری: بافق-یزد- طبس- بیرجند/ نائین- خور و بیابانک- دامغان / کرمان-شهداد-نهبندان- بیرجند/ زاهدان-بم- کرمان

نقشه ۱۳- محورها، قطب ها و پهنه های گردشگری

۱۸- توسعه شبکه ملی اطلاعات، ارتقاء ارتباطات بین المللی و ارتقاء دسترسی به آن در

قلمروهای استقرار فعالیت و جمعیت

۱۹۰. احداث، توسعه و تجهیز زیرساخت های موردنیاز انتقال و ترانزیت اطلاعات در مقیاس بین-

المللی از طریق ایجاد خدمات هاب (HUB) منطقه ای و بین المللی اطلاعات

۱۹۱. تقویت اتصال شبکه ارتباطی کشور به کشورهای همجوار به منظور تبادل و انتقال اطلاعات و

برقراری ارتباطات بین الملل

۱۹۲. ارتقاء پایداری ارتباطات بین الملل، هاب رومینگ بین الملل و حضور در نقاط متنوع تبادل

ترافیک جهانی

۱۹۳. افزایش کیفیت و سرعت خدمات پهن باند برای ساکنان و فعالان اقتصادی همه مناطق

۱۹۴. حفظ نقاط مداری، توسعه ارتباطات ماهواره ای و منظومه ای و خدمات سنجش از دور و پایش-

گری فضایی برای کلیه بخش های اقتصادی، اجتماعی و کشاورزی

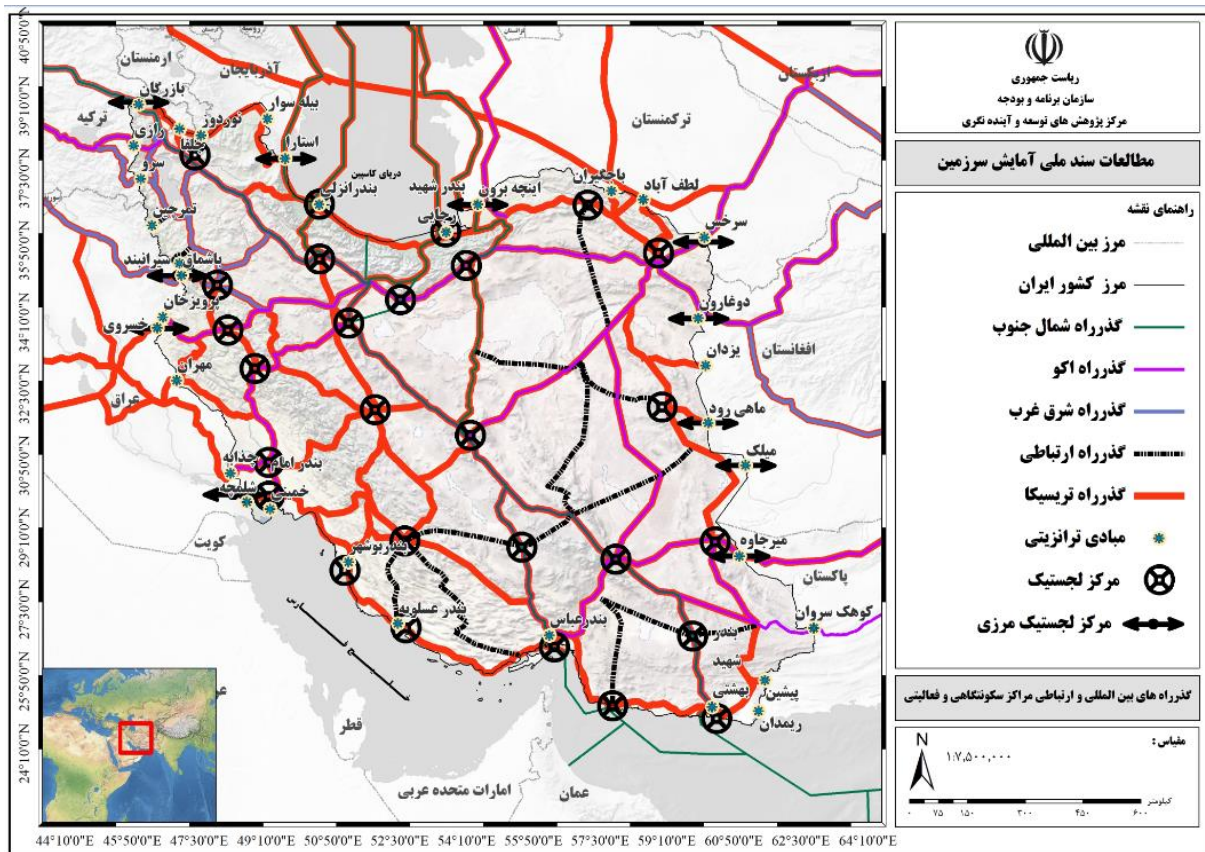
۱۹۵. توسعه کاربرد هوش مصنوعی، اینترنت اشیاء، محاسبات کوانتومی و شبکه ابری برای ارتباطات داده ای پرسرعت و کاربردهای آن در پهنه کشور
۱۹۶. تقویت حکمرانی خوب فضای مجازی و ارتقاء امنیت آن

۱۹- سازماندهی و پیوستگی شبکه حمل و نقل ترکیبی و لجستیک متنا سب با کانون‌های

استقرار فعالیت و جمعیت

۱۹۷. توسعه شبکه حمل و نقل با رویکرد حمل و نقل یکپارچه با اولویت اتصال شهرهای سطح یک
۱۹۸. تکمیل، تقویت و تجهیز محورهای ارتباط دهنده نظام سکونتگاهی و مراکز اصلی فعالیت نیمه شرقی کشور به محورهای اصلی منطبق بر گذرراه های بین المللی
- ✓ گذرراه ارتباطی سواحل مکران از چابهار تا بندرعباس
  - ✓ گذرراه های ارتباط دهنده سکونتگاه های پسرکانه سواحل مکران از جاسک تا کرمان و از مرز کوهک تا جیرفت
  - ✓ گذرراه های بندرعباس - شیراز / شیراز - عسلویه / بجنورد - سبزوار - بجستان
  - ✓ گذرراه های کویری کرمان - بیرجند / کرمان - مشهد / بیرجند - سمنان
۱۹۹. تکمیل، تقویت و تجهیز محورهای ارتباط دهنده نظام سکونتگاهی و مراکز اصلی فعالیت نیمه غربی کشور به محورهای اصلی منطبق بر گذرراه های بین المللی
۲۰۰. تقویت ارتباط پذیری و اتصال پذیری دروازه‌های مرزی به پهنه سرزمین با رعایت کامل ملاحظات و الزامات دفاعی و امنیتی و پدافند غیرعامل
۲۰۱. هوشمند سازی شبکه لجستیک با تاکید بر دیجیتال شدن فرآیندها، زنجیره تامین هوشمند، بکارگیری فناوری های نوآورانه (اینترنت اشیاء، هوش مصنوعی، ربات ها، پهپادها، چاپ سه بعدی، پیشران های الکتریکی، ناوگان خودران، ...) و تجارت الکترونیک
۲۰۲. ایجاد مراکز لجستیک تخصصی کشاورزی، صنعتی و معدنی و چندعملکردی متناسب با ظرفیت‌ها و پهنه های تولید کالا بر مبنای الگوی مطلوب استقرار فعالیت ها

نقشه ۱۴- گذرگاه‌های بین‌المللی و ارتباطی نظام سکونتگاهی و مراکز اصلی فعالیت در افق ۱۴۲۴

۲۰- افزایش جمعیت و توسعه فعالیت در مناطق مستعد کم‌تراکم به‌ویژه مناطق مرزی،

جزایر راهبردی و سواحل جنوبی

۲۰۳. تخصیص سهم درآمدی حاصله از استقرار فعالیت‌ها در جزایر و سواحل به توسعه این مناطق

۲۰۴. ارائه مشوق‌ها و تسهیل جذب سرمایه‌گذاری‌های ملی و بین‌المللی در استقرار فعالیت‌های

جدید بویژه در مناطق مرزی

۲۰۵. اتخاذ رویکرد منظومه‌ای و شبکه‌ای برای توسعه جزایر و مدیریت یکپارچه آنها

۲۰۶. ارتقای جایگاه، سطح و عملکرد رقابتی فرودگاه‌ها و بنادر در جزایر با اولویت کیش، قشم و

ابوموسی

۲۰۷. تقویت و فعالسازی ظرفیت‌های رقابتی بانکرینگ (سوخت رسانی به کشتی‌ها) در جزیره

قشم

۲۰۸. تعریف نقش خاص برای جزایر راهبردی در مجموعه نظام فعالیتی جزایر (توسعه فعالیت‌های دریامحور نظیر شیلات، انرژی‌های نو، گردشگری، تجارت، ترانزیت، خدمات بندری، سوخت‌رسانی، ساخت و تعمیرات کشتی)

۲۰۹. تقویت پیوند بین جزایر و سرزمین اصلی

۲۱۰. ایجاد و تقویت زیرساخت‌ها متناسب با نقش و عملکرد جزایر

۲۱۱. نقش آفرینی و مشارکت نظامند جامعه محلی در توسعه جزایر

۲۱۲. تأمین منابع پایدار آب و انرژی با تأکید بر استفاده از منابع تجدیدپذیر خورشیدی و امواج در جزایر

۲۱۳. هدایت هدفمند جریان‌های مهاجرتی به سمت مناطق مستعد کم تراکم

۲۱۴. تقویت زیرساخت‌ها و شبکه‌های زیربنایی نواحی شرقی و جنوبی کشور

۲۱۵. تأمین منابع آب پایدار و ارائه خدمات آموزشی، بهداشتی و درمانی مناسب به‌ویژه نیمه شرقی و جنوب شرقی کشور

۲۱۶. نگهداشت و افزایش جمعیت در شهرهای کوچک و روستاهای مرزی

۲۱۷. هدایت جریان سرمایه ناشی از مبادلات مرزی برای ایجاد زیرساخت‌ها و تقویت تولیدات محلی

۲۱۸. آزادسازی حریم سواحل و ممانعت از استقرار جمعیت و فعالیت در حریم سواحل

۲۱- ارتقاء سرمایه اجتماعی و نظام حکمراوی سرزمینی عدالت محور و مردم‌گرا

۲۱۹. افزایش پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری نهادهای دولتی و حاکمیتی در مسائل اجتماعی و فرهنگی

۲۲۰. ایفای نقش نهادهای دولتی و حاکمیتی به عنوان تسهیل‌گیر در مسائل اجتماعی و فرهنگی

۲۲۱. افزایش سهم و نقش شبکه‌های اجتماعی رسمی و نهادهای مرجع در جهت‌دهی به مطالبات و خواسته‌های شهروندان

۲۲۲. افزایش اختیار استان‌ها در سیاستگذاری و تصمیم‌گیری در خصوص مسائل اجتماعی و فرهنگی

۲۲۳. اجتناب از امنیتی کردن پدیده‌ها و مسائل اجتماعی (سطح کلان کشور و استان‌ها و سطوح محلی) و اتخاذ رویکردهای نرم و اجتماعی در این حوزه

۲۲۴. تمرکز بر فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی خاص اعتمادسازی و منطبق بر خواسته‌ها و گرایش‌های ساکنان مناطق مختلف سرزمین

۲۲۵. توانمندسازی اجتماعات محلی و مشارکت دادن مردم در فرایندهای تصمیم‌سازی و اجرای برنامه‌های توسعه

۲۲۶. کاهش آسیب‌های اجتماعی با تاکید بر نقش آفرینی نهادهای غیردولتی و مردم‌محور
۲۲۷. تسهیل در شکل‌گیری و تداوم فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد به‌عنوان یک عامل مؤثر در اقدامات توسعه‌ای

۲۲۸. فراهم نمودن دسترسی عادلانه به زیرساخت و خدمات بویژه آموزشی، بهداشتی و درمانی با کیفیت مطلوب در سراسر کشور بخصوص مناطق مرزی و کمتر برخوردار

۲۲۹. حکمروایی انسجام بخش و مدیریت یکپارچه سرزمینی
۲۳۰. اتخاذ و اجرای اصول حکمروایی خوب (نظیر فسادستیزی، پاسخگویی، شفافیت، مسئولیت‌پذیری، برابری و همه‌شمولی، حاکمیت قانون، مشارکت، اجماع‌گرایی) توسط نهادها و سازمان‌های دولتی و حاکمیتی

۲۳۱. ارتقاء امید به زندگی، تامین سلامت، تغذیه سالم جمعیت و دسترسی به مسکن مناسب برای ساکنان همه مناطق کشور

۲۳۲. گسترش پوشش و دسترسی به بیمه‌های اجتماعی

۲۲- تقویت انسجام ملی و ارتقاء هویت ایرانی - اسلامی

۲۳۳. تقویت تعاملات و پیوندهای مناطق پیرامونی سرزمین با مناطق درونی
۲۳۴. ایجاد زمینه مشارکت جمعی اقوام و گروه‌های مذهبی در توسعه و امنیت مناطق مختلف کشور به‌ویژه مناطق مرزی

۲۳۵. تفویض اختیار به نهادها و تشکل‌های منطقه‌ای در سیاستگذاری‌های توسعه منطقه‌ای در چارچوب سیاست‌های کلان کشور

۲۳۶. احیا و توسعه نمادهای اسلامی ایرانی با حفظ تنوع فرهنگی در پهنه سرزمین
۲۳۷. تبیین، ترویج و نهادینه‌سازی سبک زندگی سالم اسلامی ایرانی و خانواده‌محور

۲۳- تأمین امنیت همه جانبه و بازدارنده

۲۳۸. ساماندهی کلیه مؤلفه های قدرت ملی به منظور تاب آوری راهبردی در مقابل تهدیدات و امکان بهره گیری توأمان آنها در زمان تهدید و جنگ در قالب الگوی بازدارندگی و امنیت همه جانبه

۲۳۹. توسعه همگرایی و هم افزایی در منطقه ژئوپلیتیکی خلیج فارس

۲۴۰. ساماندهی، توانمندسازی و ممانعت از گسترش سکونتگاه‌های غیررسمی به‌ویژه پیرامون کلان‌شهرها

۲۴۱. تغییر و اصلاح شیوه‌های امنیتی مدیریت سرزمین به‌ویژه مناطق مرزی با تأکید بر مشارکت جوامع محلی

۲۴۲. مبنا قراردادن رویکردهای اجتماعی و مردمی برای تأمین امنیت در راستای تحقق امنیت پایدار مردمی

۲۴۳. تقویت جمعیت‌پذیری نقاط روستایی و شهرهای کوچک و میانی واقع در حاشیه کویر و مناطق مرزی به‌منظور ارتقاء امنیت منطقه

۲۴۴. تقویت و بسترسازی امنیت همه جانبه (غذایی، آب، محیط زیست، اجتماعی، اقتصادی و...) با حفظ پایداری و تاب آوری سرزمین

۲۴۵. تقویت سازه دفاعی-امنیتی قوی تضمین‌کننده بازدارندگی

۲۴- رعایت ملاحظات و الزامات دفاعی و پدافند غیرعامل در استقرار جمعیت و فعالیت

در پهنه سرزمین

۲۴۶. افزونگی شبکه ها و سامانه ها به منظور کاهش آسیب پذیری آنها در مقابل تهدیدات سخت و نرم (سایبرالکترونیک، امنیتی، فرهنگی، زیستی، گیاهی، شناختی و...) و فراهم نمودن امکان ادامه کارکردهای ضروری آنها در شرایط بحرانی

۲۴۷. ذخیره سازی راهبردی، موازی سازی زیرساخت ها و تنوع بخشی و پایداری سازی سامانه ها و شبکه ها

۲۴۸. کاهش اتکا کشور به تنگه هرمز با تأکید بر توسعه سواحل مکران

۲۴۹. رعایت تناسب‌های قومی فرهنگی مورد نیاز در استقرار فعالیت و جمعیت در سرزمین

۲۵۰. تمرکززدایی و جلوگیری از تجمع تأسیسات حیاتی، حساس و مهم

۲۵۱. کاهش آسیب‌پذیری و پایداری سازی زیرساخت‌های حیاتی و حساس، کوچک‌سازی و موازی‌سازی سامانه‌های خدماتی و پشتیبانی

۲۵۲. تقویت و توسعه سامانه‌ها و زیرساخت‌های رصد، پایش و تشخیص تهدیدات زیستی در سطوح

کلان ملی به‌ویژه در مناطق مرزی

۲۵۳. ایجاد ساز و کارهای فرماندهی و مدیریت یکپارچه بحران در سطوح محلی، منطقه ای و ملی

۲۵۴. ارتقاء ایمنی تاسیسات و حداقل سازی اثرات ناشی از وقوع حوادث غیرمترقبه و بحرانی در

صنایع نفت، گاز، پتروشیمی، برق و هسته ای بر مناطق همجوار

ماده (۵) سازمان فضایی مطلوب

شبکه چند سطحی، چند مرکزی و چند عملکردی، اقتصاد متنوع و دریاپایه، نظام سکونتگاهی پویا و نقش آفرین، افزایش جمعیت و توسعه فعالیت در مناطق مستعد کم‌تراکم به‌ویژه در مناطق مرزی، جزایر راهبردی و سواحل جنوبی و پیوند مناسبات ایران با دنیا، از مهم‌ترین ویژگی‌های سازمان فضایی ایران در سال ۱۴۲۴ است که منجر به توسعه متعادل، متوازن و انسجام فضایی سرزمین شده است.

سرزمین ایران به عنوان قلب منطقه جنوب غرب آسیا، نقشی مفصلی در مسیر گذرراه‌های ترانزیت بین‌المللی و منطقه ای و شبکه اطلاعات و ارتباطات آسیا و اروپا ایفا می‌کند. بهره‌مندی از این موقعیت راهبردی و مزایای اقتصادی آن، منجر به ارتقاء وزن ژئوپلیتیک جمهوری اسلامی ایران در منطقه شده است. پیوند مناسبات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایران با کشورهای منطقه و جهان در دو سطح برقرار است. در سطح اول، شهر تهران، با نقش مدیریت، نظارت و راهبری ارتباطات بین‌المللی و با همکاری شهرهای تبریز، مشهد، کرمانشاه، اهواز، بندرعباس، شیراز، اصفهان، کرمان، زاهدان، چابهار، رشت و ساری تعامل کشور با جهان را برقرار ساخته و به شبکه شهرهای جهانی پیوسته‌اند. در سطح دوم با اعطاء نقش مدیریت تعاملات میان‌مرزی به شهرهای لایه پیرامونی سرزمین در استانهای مرزی (به عنوان مرکز تسهیل و پشتیبانی تعاملات میان‌مرزی با کشورهای همسایه)، ارتباط ایران با همسایگان دارای مرز مشترک آبی و خاکی برقرار است.

چابهار به عنوان درگاه اقیانوسی و دالان اقتصادی سرزمین، با ویژگی‌هایی نظیر کانون مبادلات اقتصادی دریاپایه، قطب تجارت و محور اصلی ترانزیت منطقه مکران در شبکه ارتباطات بین‌المللی نقش آفرینی می‌کند.

زیرساخت‌های اتصال شهرهای مرزی به مبادی مرزی و مراکز توزیع و تامین کالا در دو سوی مرز تقویت شده و خدمات آموزشی-درمانی-گردشگری به شهروندان کشورهای همسایه در کانون‌های سکونتگاهی مرزی ارائه می‌شود.

استقرار فعالیت و جمعیت در قلمروهای مستعد توسعه شکل گرفته و سازگار با محیط زیست و متناسب با اثرات تغییر اقلیم است. قلمروهای منحصراً به فرد و ارزشمند طبیعی به ویژه اکوسیستم‌های دریایی و ساحلی، جنگل‌های طبیعی، تالاب‌ها، رودخانه‌ها و پیکره‌های آبی کشور حفاظت و احیاء شده است. خدمات اکوسیستمی سرزمین ارزش گذاری و در ارزیابی اقتصادی لحاظ شده است و آلاینده‌های محیطی به ویژه انواع پسماندها با فن آوری‌های نوین مدیریت شده اند.

مدیریت جامع و یکپارچه حوضه‌های آبخیز تحقق یافته و رویکرد حکمروایی پایدار آب و تعادل بخشی کمی و کیفی بین منابع و مصارف جاری است. آب پایدار مورد نیاز استقرار فعالیت و جمعیت از طریق مدیریت هوشمند منابع آب و بهره برداری از منابع آب سبز، منابع آب نامتعارف مانند نمک زدایی آب دریا و بازچرخانی آب خاکستری تامین شده است.

ایران بواسطه بهره مندی از منابع غنی انرژی‌های هیدروکربوری و تجدیدپذیر، تعاملی سازنده و دوجانبه با کشورهای همسایه و کشورهای واقع در عمق راهبردی حوزه‌های ژئوپلیتیک در زمینه صادرات و تبادلات انرژی دارد. همچنین، با انعقاد پیمان‌ها و تفاهم نامه‌های بین‌المللی در سطح منطقه، ضمن دستیابی به بازارهای هدف در کشورهای همسایه، روابط فرهنگی و اجتماعی را تعمیق بخشیده و معضلات محیط زیستی منطقه بویژه کانون‌های گرد و غبار را مهار و پایداری منابع آب‌های مرزی را تضمین نموده است.

کشور با تولید محصولات متنوع دانش بنیان با ارزش صادراتی بالا، ضمن کاهش خام فروشی، در زنجیره ارزش جهانی نقش آفرینی نموده است. سیاست‌های منعطف و محلی در تولید و رقابت در عرصه روابط بین‌الملل اتخاذ و اقتصاد غیر رسمی در مناطق مرزی ساماندهی شده است. مراکز رشد فن آوری اطلاعات و ارتباطات و مناطق دیجیتالی توسعه یافته و زیست‌بوم‌های کارآفرینی نوآورانه ارتباط مطلوب دانشگاه و صنعت را برقرار نموده است.

پهنه‌ها و قطب‌ها و کانون‌های فعالیتی کشاورزی سرزمین در افق توسعه یافتگی با بهره برداری از مزیت‌ها و قابلیت‌های سرزمین و تحولات فناورانه در مقیاس فراملی، ملی و منطقه‌ای در قالب شبکه‌های همکار در سرزمین نقش آفرینی می‌کنند. تولید محصولات راهبردی و ویژه صادراتی با ارزش افزوده بالا در پهنه‌های مستعد توسعه، افزایش بهره‌وری تولید کشاورزی و تامین امنیت غذایی را فراهم نموده است.

خام فروشی مواد معدنی متوقف شده و سهم ارزش افزوده صنعت و صنایع معدنی با کاربست رویکرد توسعه خوشه‌ای در افق ۱۴۲۴ تحقق یافته است. مراکز فعالیت‌های صنعتی و معدنی اولویت‌دار ملی مبتنی بر تخصص‌ها و مزیت‌های منطقه‌ای در قالب شبکه همکار در پهنه سرزمین ایفای نقش می‌نمایند.

مزیت‌ها و قابلیت‌های گردشگری سرزمین در قالب پهنه‌ها، محورها و قطب‌های گردشگری جذاب، آوازه ایران را در حوزه گردشگری بین‌المللی ارتقاء داده است. استقرار برخی سکونتگاه‌های در حاشیه مانده بر مدار گردشگری، عاملی مهم در توسعه مطلوب و خروج آنها از انزوا است.

در سال ۱۴۲۴ تهران همچنان پایتخت سرزمین ایران است. تحدید جمعیت در منطقه کلانشهری تهران و تمرکززدایی فعالیتی از شهر عامل مهمی در تعدیل جمعیت تهران است. ارتقاء جایگاه عملکردی و خدماتی شهرهای مشهد، اصفهان، تبریز، شیراز، کرمانشاه، اهواز، بندرعباس، کرمان، زاهدان، چابهار، رشت و ساری با توزیع جغرافیایی مطلوبی که دارند عاملی مهم در کاهش تمرکز فعالیت‌های صنعتی و جمعیت در شهر تهران هستند و نظام سکونتگاهی و سلسله‌مراتب خدمات‌رسانی پهنه کشور را به تعادل رسانده است.

شبکه شهرهای سطح دو و مجموعه شهرهای همکار آنها که در پیوند عملکردی و خدماتی با شهرهای سطح یک قرار دارند منجر به استقرار متعادل فعالیت و جمعیت در سرزمین ایران شده است و با فعالیت‌های هم‌پیوند در قالب محورها و پهنه‌های عملکردی هم‌افزا در سطوح فراملی، ملی و منطقه‌ای نقش آفرینی می‌کنند.

شهر منطقه‌ها به عنوان سطح فضایی جدید برنامه‌ریزی در مقیاسی فراتر از مناطق کلانشهری با نقش آفرینی در پهنه‌های شمال و جنوب، شرق و غرب و میانه سرزمین، عامل اصلی انسجام و تعادل فضایی در سازمان فضایی سرزمین هستند.

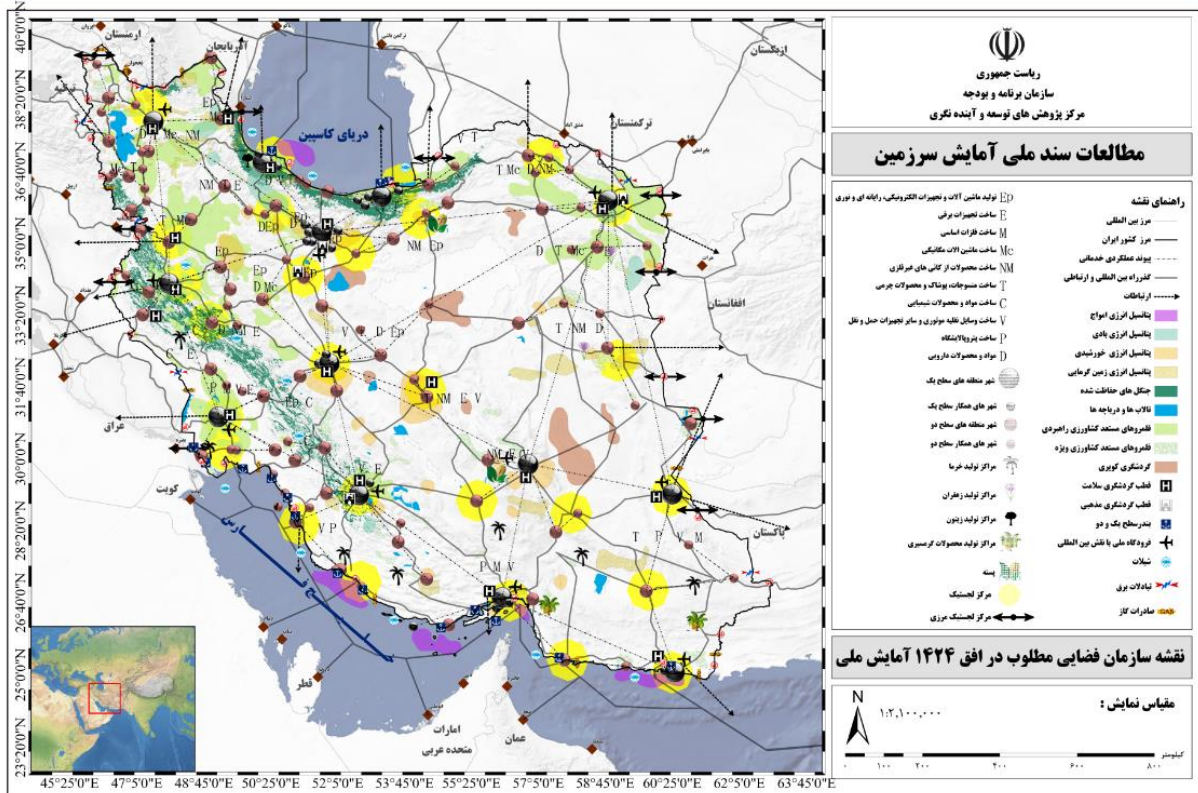
در راستای جلوگیری از تشدید پدیده تمرکز در سرزمین و ممانعت از گسترش کالبدی و پراکنده‌رویی مناطق کلانشهری، تمرکززدایی از مناطق کلان‌شهری به مهم‌ترین سیاست مدیریت مناطق کلانشهری بویژه در شهرهای تهران، اصفهان، کرج، مشهد، رشت، تبریز و شیراز تبدیل شده است. به همین منظور رشد جمعیتی و کالبدی در شهرهای مادر همه مناطق کلان‌شهری کشور محدود شده است.

نظام بهداشت و درمان و آموزش عالی کشور متناسب با سطوح یک و دو نظام سکونتگاهی، خدمات تخصصی سطح یک و دو را در حوزه نفوذ عملکردی این شهرها ارائه می‌کنند و با توزیع فضایی مناسبی که صورت گرفته، سازمان مطلوب و متعادلی از خدمات‌رسانی بهداشت و درمان و آموزش عالی در پهنه سرزمین برقرار است.

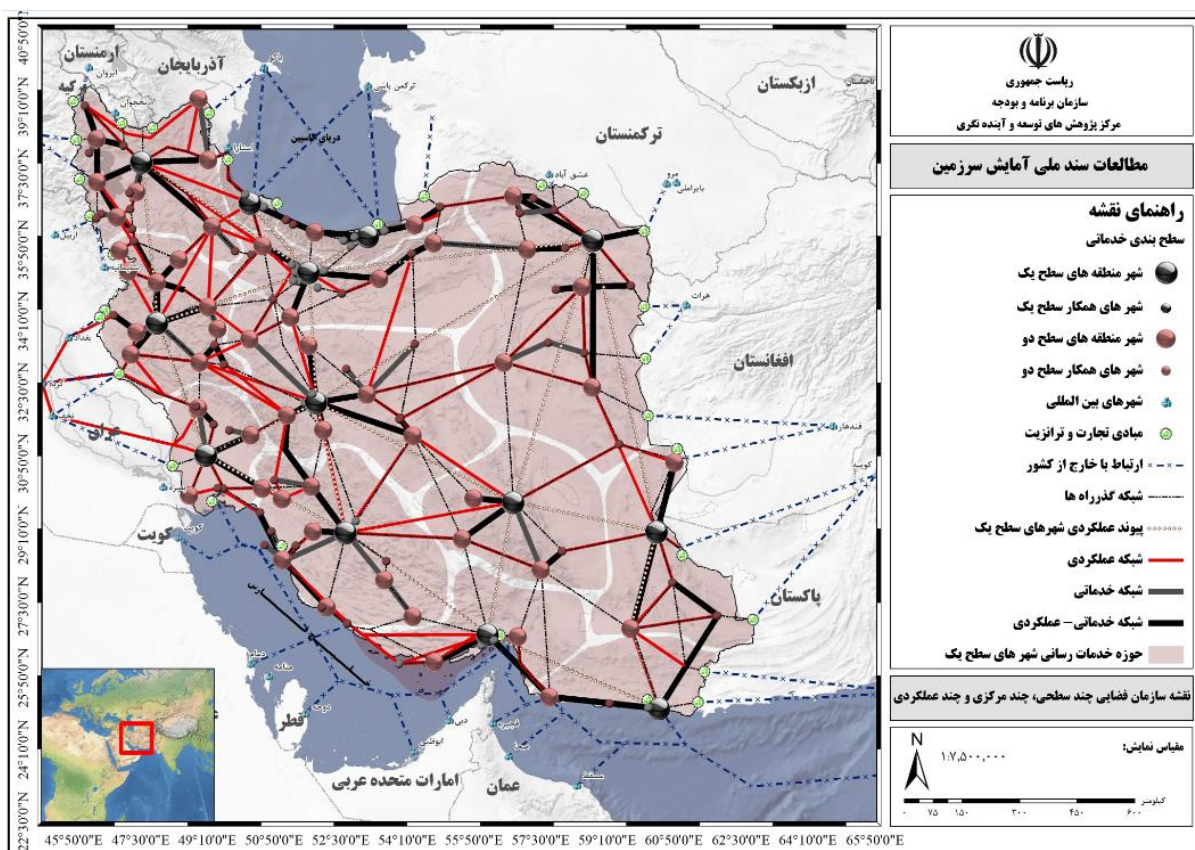
شبکه پیوسته حمل و نقل ترکیبی و لجستیک متناسب با کانون‌های استقرار فعالیت و جمعیت سازماندهی شده‌اند. مراکز لجستیکی در جهت بهینه‌سازی فرآیندهای زنجیره تأمین و توزیع بار و کاهش هزینه‌ها در سه سطح بین‌المللی، ملی، منطقه‌ای و مراکز لجستیک تخصصی کشاورزی و صنعتی متناسب با

الگوی استقرار فعالیت و جمعیت در سرزمین ایجاد شده‌اند. میرجاوه، میلک، ماهیرو، دوغارون، سرخس، اینچه برون، آستارا، بازرگان، سیرانبد، باشماق، خسروی، شلمچه، چابهار، جاسک، بندرعباس، بوشهر، بندر امام خمینی، بندر امیرآباد و بندر انزلی به‌عنوان دروازه‌های اصلی ارتباطی کشور با شبکه جریان‌های بین‌المللی، برخی از مراکز لجستیک در سطح بین‌المللی هستند.

نقشه ۱۵- سازمان فضایی مطلوب در افق ۱۴۲۴

نقشه ۱۶- شبکه چندسطحی، چند مرکزی و چندعملکردی

الزامات تحقق و اجرایی شدن سند

ماده ۶) به منظور استقرار نظام راهبری توسعه سرزمین و استمرار و پویایی مطالعات آمایش و بازنگری دوره‌ای سند (پنجساله) و نظارت بر اجرای سند ملی و استانی، سازمان موظف است، ظرف مدت حداکثر شش ماه، سامانه پایش و ارزیابی توسعه فضایی کشور را تهیه و آماده بهره‌برداری نماید. کلیه دستگاه‌های اجرایی، نهادهای غیردولتی و بخش خصوصی موظف هستند ضمن تکمیل اطلاعات و داده‌های مکانی مستند و مورد نیاز سامانه، طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی، توسعه‌ای، سرمایه‌گذاری، تولیدی و مشارکتی خود را قبل از مراحل تصویب و اجرا در سامانه مذکور ثبت نموده و دبیرخانه شورایی عالی آمایش سرزمین انطباق آن را با اسناد آمایش سرزمین در سطح ملی و استانی بررسی نماید. اجرای این طرح‌ها منوط به نتیجه استعلام از سامانه است.

تبصره ۱: آئین نامه و ساز و کار اجرایی این ماده ظرف مدت یک ماه توسط دبیرخانه تهیه و پس از تایید کمیسیون تخصصی در شورایی عالی آمایش سرزمین تصویب خواهد شد.

تبصره ۲: با توجه اینکه جهت گیری های ملی آمایش سرزمین مصوب شورایی عالی مورخ ۹۹/۵/۲ در تدوین این سند مورد توجه بوده است، لذا ماده ۴ این سند، جایگزین مواد ۳ و ۴ جهت گیری ها می شود.

ماده ۷) سازمان مکلف است مفاد این سند را در تدوین برنامه‌های توسعه منطقه‌ای، برنامه‌های توسعه پنج‌ساله اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و همچنین تنظیم بودجه‌های سالانه لحاظ نماید به گونه‌ای که سازمان فضایی مطلوب افق ۱۴۲۴ محقق گردد.

ماده ۸) سازمان موظف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذیربط ظرف مدت یکسال نسبت به منطقه‌بندی آمایشی کشور براساس سازمان فضایی مطلوب افق ۱۴۲۴ و تدوین اسناد آمایش منطقه‌ای اقدام نموده و پس از تایید کمیسیون تخصصی، برای تصویب به شورایعالی ارائه نماید.

ماده ۹) تمامی دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی مکلف به رعایت مفاد سند ملی آمایش سرزمین می‌باشند. دستگاه‌های اجرایی مکلفند با هماهنگی کامل با دبیرخانه و در چارچوب بخشنامه‌های ابلاغی دبیرخانه، نسبت به تدوین تمهیدات، دستورالعمل‌ها و یا بخشنامه‌های لازم به منظور اجرای مفاد مرتبط با حوزه ماموریتی خویش، ظرف مدت یکسال پس از تصویب سند اقدام نموده و برای طی مراحل بررسی و تایید در شورایعالی، به دبیرخانه ارائه نمایند.

ماده ۱۰) وزارت کشور مکلف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذیربط نسبت به تدوین لایحه اصلاح قانون تقسیمات سیاسی کشور و اصلاح ضوابط مربوطه با توجه به مفاد سند، ظرف مدت یکسال اقدام نموده و برای بررسی و تایید به شورایعالی ارائه نماید.

ماده ۱۱) وزارت نیرو مکلف است با همکاری وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان برنامه و بودجه و با توجه به مفاد سند نسبت به تهیه پیش نویس مصوبه آب قابل برنامه ریزی، ظرف مدت یکسال و بازنگری آن در دوره‌های حداکثر پنجساله اقدام و برای بررسی به کمیسیون و تصویب به شورایعالی ارائه نماید.

ماده ۱۲) وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با توجه به مفاد سند؛ الگوی کشت ملی و منطقه‌ای را با در نظر گرفتن آب قابل برنامه ریزی مصوب ظرف مدت یکسال و بازنگری آن در دوره‌های حداکثر پنجساله اقدام نموده و برای بررسی به کمیسیون تخصصی و تصویب به شورایعالی ارائه نماید.

به منظور پایش تغییرات کاربری اراضی سرزمین، وزارت جهاد کشاورزی مکلف است نسبت به تهیه نقشه‌های کاربری اراضی در سطح ملی به صورت پنج ساله اقدام نموده و در اختیار دبیرخانه قرار دهد. همچنین اراضی مستعد کشاورزی با توجه به یافته‌های مطالعات سند ملی و استانی آمایش، توسط وزارت جهاد کشاورزی و با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت نیرو ظرف مدت یکسال تعیین و برای بررسی به کمیسیون تخصصی و تصویب به شورایعالی ارائه نماید.

ماده ۱۳) وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با توجه به سند و با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت نفت، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت نیرو، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی نسبت به تعیین اولویت های صنعتی ملی و استانی اقدام و برای بررسی به کمیسیون و تصویب به شورای عالی ارائه نماید.

ماده ۱۴) کلیه دستگاه های اجرایی، نهادهای عمومی، موسسات، شرکت ها، بنگاه ها و واحدهای صنعتی دولتی و غیردولتی و نیروهای نظامی و انتظامی مکلفند در حوزه های جغرافیایی فعالیت های خود نسبت به ایفای مسئولیت اجتماعی در قالب حفظ محیط زیست، سلامت جامعه و میراث فرهنگی و طبیعی اقدام نمایند.

ماده ۱۵) دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی مکلف است با همکاری دستگاه های اجرایی ذیربط نسبت به تبیین الگوی توزیع فضایی و محدوده مناطق آزاد و ویژه اقتصادی با توجه به سند ظرف مدت یکسال اقدام و برای بررسی و تصویب به شورای عالی ارائه نماید.

ماده ۱۶) وزارت راه و شهرسازی مکلف است ظرف مدت شش ماه با همکاری سازمان نسبت به تعیین محدوده هر شهرمنطقه اقدام و برای تصویب به شورای عالی ارائه نماید.